וועטער: קלאר און ווארים

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 5.29
זון אונטערגאנג — 7.31

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט יעדן טאג

Vol. 21, No. 193. Tues. Aug. 25, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דינסטאג יב׳ אלול, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY AUG 31 1931 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

ליבעראלן האלטן אפ גרעסטן זיג אין קוועבעק

אנב-אורחא

פון מארק

א זעלטענעם אוונט האב איך בייגעוואוינט לעצטן שבת, — אן אוונט לכבוד צוויי יונגע אידישע טאלאנטן, וואס האבן נאך ניט דערגרייכט דעם שפיץ־בארג פון בארימטהייט.

געוויינלאך קומען מיר מאנען זייער אידישקייט ביי די וועלט בארימטע אידישע קינסטלער, וואס האבן שוין דערשלאגן זיך צו אנערקענונג. ווען זיי האבן זיך געמאטערט און געקעמפט פאר דער אנערקענונג זיינען מיר געשטאנען פון דערווייטן, גלייך ווי דער גאנצער ענין וואלט צו אונז קיין שייכות ניט געהאט. מיר קומען אויף אלעם פארטיקן.

אט האט ניט לאנג צוריק פאסירט ביי אונז אין וויניפעג, אז די ניט־אידישע גאס האט באמערקט דריי פון אונזערע טאלאנטפולע קינדער, און האט זיי אוועקגעשיקט קיין לאנדאן צו פארפולקומען זיך. מיר האבן זיי אינגאנצן ניט באמערקט, כאטש זיי זיינען גע־וואקסן אויף אונזער גאס און האבן געשפילט אויף אונזערע אונטערנע־מונגען.

און דא האט מען דורכגעפירט אן אוונט לכבוד צוויי יונגע אידישע טאלאנטן, וואס ראנגלען זיך ערשט פאר אנערקענונג, וואס זייערע טאטעס און מאמעס זיינען נאך מקריב דעם לעצטן ביסן ברויט פון מויל צו אנטוויקלען זייערע טאלאנטן.

און זיי האבן געהערט א פאר גוטע ווערטער, וואס וועלן זיי כאטש דער־מוטיקן אין זייער ווייטערדיקן קאמף, אין זייער שווערן וועג בארג־ארויף.

* * *

דער אוונט איז דורכגעפירט געווארן לכבוד מערי גוסין און סארא מאס־טאוו. — און זיי האבן ביידע גוט באקוינט דעם עולם פאר זיין גאסט־פריינטלאכקייט מיט אייניקע מוסטער־טערן פון זייער קונסט.

מיט מערי גוסין זיינען מיר שוין גוט באקאנט. זי האט פיל מאל דא שוין געשפילט איר ציים און ארבעט פאר פארשיידענע אונטערנעמונגען. כאטש מיר האבן איר פאקטיש מיט נארנישט ניט געהאלפן צו דערגרייכן איר ציל, האבן מיר כאטש אנערקענט איר טאלאנט.

זי איז פאר די לעצטע פאר יאר, זינט זי איז דא צום לעצטן מאל עפנט־לאך אויפגעטראטן, נאך פיל רייפער געווארן, אויסגעוואקסן. זי איז איצט פיל נעטערער געווארן צו איר ציל, זי באהערשט די פידל און ציט פון איר ארויס די צויבערהאפטסטע טענער לויט איר ווילן.

אויסגעוואקסן איז אויך סארא מאסטאוו. איר געבענשטע שטים האט צוגעקראגן נייעם צויבער און נייע קראפט, און מיט איר ווייטערדיקן וואוקס וועט זי מסתמא נאך מער באערשן ...

[illegible]

* * *

דער אוונט איז דורכגעפירט געווארן (אין תלמוד תורה זאל) פונ׳ם אידישן גאזאנגס פאראיין, — אן ארגאניזאציע וואס ראנגלט זיך נאך דערווייל אליין פאר א שטיקל ארט אויף דער היגער אידישער גאס.

די עטלאכע לידער וואס דער פאראיין האט ביי דער געלעגנהייט געזונגען האבן געמאכט א גוטן רושם. מיין אייגענער איינדרוק איז, אז דער פאראיין איז לעצטנס אויך קינסטלעריש גע־וואקסן, כאטש ער ליידעט פון א מאנגעל אין כחות: ער האט אייניקע זייער גוטע שטימען, אבער ניט גענוג פון זיי פאר א גוטן כאר.

* * *

און נאך די איינדרוקן וואס איך האב ארויסגעטראגן פון דעם אוונט און נאך די אייניקע זייער זאכלאכע רעדעס וואס איך האב אויף דעם אוונט געהערט (דוקא ניט קיין נודנע און שאבלאנע רעדעס, ווי ס׳איז דער שטייגער ביי באנקעטן), בין איך געקומען צום באשלוס, אז עס וואלט געווען גוט ווען מיר קאנען גרינדן דא אויף דער אידישער גאס א אידישן קונסט פאראיין.

אזא פאראיין וואלט גענדארפט צו־ערשט אנטוויקלען דעם געזאנג פאראיין צו א העכערן קינסטלערישן מצב, צוציענדיק צו אים די כחות וואס האלטן זיך פון דערווייטן.

און דאן — דערמוטיקן אלע קינסט־לערישע טאלאנטן וואס דערשיינען אויף דער אידישער גאס.

צי איז מעגלאך צו גרינדן אזא פאראיין, און ווי אזוי אזא זאל געגרינדעט ווערן, — וועגן דעם וועלן מיר זיך נאך דורכשמועסן.

מאקדאנאלד שטעלט צוזאמען זיין נייעם "נאציאנאלן" קאבינעט

ארטור הענדערסאן וועט ווארשיינלאך אנפירן ארבעטער אפאזיציע צו מאקדאנאלדס נייער רעגירונג. — פיר קאנסערוואטיוון און דריי ליבעראלן וועלן ווארשיינלאך איינגעשלאסן ווערן אין קאבינעט. — הערבערט סעמועל און לארד רידינג זיינען קאנדידאטן

לאנדאן, אווג. 25. — ראמזי מאקדאנאלד, איינגעלאדן פונ׳ם קעניג צוזאמענצושטעלן א נאציאנאלן קאבינעט פון אלע דריי פארטייען, מיט׳ן צוועק צו געפינען אן אויסוועג פון דעם דראנגדיקן בודזשעט דעפיציט פון 600 מיליאן דאלאר, נאכדעם ווי די ארבעטער רעגירונג האט רעזיגנירט, ארבעט איצט אויפן ליסט פון זיין נייעם קאבינעט. דער ליסט, ווערט דערווארטעט, וועט פארעפנטלעכט ווערן מארגן צום קעניג.

אן אפיציעלע דערקלערונג ארויסגעגעבן פון 10 דאונינג סטריט לויטעט, אז די נייע רעגירונג ווערט פארמירט בלויז מיט׳ן צוועק צו לייזן די דרינגנדיקע בודזשעט פראבלעמען, און ווען דער ציל וועט דערגרייכט ווערן, וועלן די פארטייען צוריק צעטיילן זיך. א ספעציעלע פארלאמענט סעסיע, ווערט דערקלערט, וועט פארופן ווערן ארום סעפט. 8טן, צו באשליסן וועגן דעם עקאנאמיע פראגראם פארגעשלאגן פון דער נייער רעגירונג.

אין דעם נייעם קאבינעט, וועלכער וועט זיין קליין אין צאל, דערווארט מען זאלן אריין 3 ארבעטער, 4 קאנסערוואטיוון און 3 ליבעראלן. די ווארשיינלאכע קאנדידאטן זאלן זיין: ארבעטער, — ראמזי מאקדאנאלד, פיליפ סנאודען און דזש. ה. טאמאס; קאנסערוואטיוון, — סטענלי באלדווין, נעוויל טשעמבערלען, סער סעמועל האור און לארד העילשאם, און ליבעראלן, — סער הערבערט סעמועל, לארד רידינג און סער דאנאלד מעקליין.

ארטור הענדערסאן, פרעמיער מאקדאנאלדס געוועזענער אויסערן מיניסטער, וועט ווארשיינלאך אין הויז אנפירן די ארבעטער אפאזיציע קעגן דער עקאנאמיע פראגראם פון דער נייער רעגירונג, ווי א פירער פון די טרייד יוניאנס, וואס זיינען קעגן די פראיעקטירטע עקאנאמיעס.

פעספילד ניט אין נייעם קאבינעט

לאנדאן, אווג. 25 (איטא). — סער הערבערט סעמועל גייט אריין אין דעם נייעם נאציאנאלן קאבינעט, ווי דער פאקטישער פירער פון די ליבעראלן, אין דער אפוועזנהייט פון דייוויד לאיד דזשארדזש, צוליב זיין קראנקהייט.

סער הערבערט סעמועל האט נעכטן בייטאג געקראגן א ווארימע אוואציע פון א גרויסן עולם אין פראנט פון 10 דאונינג סטריט. באלד ווי ער האט פארלאזן דעם קעניגס פאלאץ נעכטן אינדערפרי, איז ער אוועק צו דער ליבעראלער הויפט קווארטיר, וואו ער האט זיך לאנג באראטן מיט לאיד דזשארדזש און מארקיז רידינג.

לארד רידינג, ווערט דערווארטעט, וועט באשטימט ווערן צום פאסטן פון מיניסטער פאר אינדיע אינ׳ם נייעם קאבינעט.

לארד פעספילד וועט זיכער ניט אריין אינ׳ם נייעם קאבינעט, כאטש ס׳איז נאך דערוויילע ניט באוואוסט ווער עס וועט פארנעמען דעם פאסטן פון קאלאניאל מיניסטער.

זאגט אמעריקאנער קאפיטאליסטן האבן פאראורזאכט פאל פון ארב. רעגירונג

לאנדאן, אווג. 25. — דער ארבעטער ארגאן "דיילי העראלד" באהויפטעט, אז די אמעריקאנער באנקירן האבן פאראורזאכט דעם פאל פון דער בריטישער ארבעטער פארטיי.

די צייטונג דערציילט, אז די 250 מיליאן דאלארדיקע הלואה וואס די באנק אף ענגלאנד האט אנומלט געקראגן פון אמעריקע איז געווען כמעט אויסגעשעפט, און ווען זי האט פארלאנגט נייע קרעדיטן, האט די אמעריקאנער פעדעראלע רעזערוו באנק געענטפערט, אז זי וועט ניט געבן קיין נייע קרעדיטן, וואו ענגלאנד וועט ניט מאכן קיין איינשפארונגען אין דער "דאול" (שטיצע פאר ארבעטסלאזע).

דאס, זאגט די צייטונג, האט געפירט צו דעם קריזיס, און זי רופט אויס: "וואו איז אונזער פאטריאטיזם, ווען מיר לאזן דיקטירן אונזער פאליטיק פון אן אויסלענדישער באנק! דאס איז א קלאפ צו אונזער נאציאנאלן פרעסטיזש וואס קאן פארגליכן ווערן בלויז מיט דעם ווערסאלער טראקטאט בנוגע די באזיגטע פעלקער".

—(::)—

אידישער יונגערמאן, וואס האט געזאלט דעפארטירט ווערן, צוריק אין וויניפעג

מר. ב. פרידמאן, וועמען די קאנאדער רעגירונג האט לעצטן ווינטער געוואלט דעפארטירן דערפאר וואס ער האט ניט געהאט די מעגלאכקייט צו באצאלן א שפיטאל ביל, נאכדעם ווי ער איז געווען קראנק א שטיקל צייט — געפינט זיך איצט אין וויניפעג.

מר. פרידמאן איז אנגעקומען קיין וויניפעג לעצטן פרייטאג פון מזרח קאנאדע, וואו ער האט זיך געפונען לעצטן ווינטער. ער האט נעכטן באזוכט די רעדאקציע פון "דאס אידישע ווארט". ער זעט אויס גוט און ער פילט זיך אין בעסטן געזונט. ער געפינט זיך איצט אין 352 קאלעדזש עוועניו. ער וועט, ווארשיינלאך, פארברענגען אין וויניפעג ביז איבער ימים נוראים.

א דאנק דעם אידישן אימיגראנטן הילף פאראיין און דער שנעלער האנדלונג פון אלדערמאן כ. א. גרעי און א. א. היפס, איז מר. פרידמאן איצט צוריק געזעצלאך פארבליבן אין לאנד.

[illegible]

אמעריקאנער וועלן דא ניט קריגן קיין ארבעט

[illegible] לאנד. אמעריקאנער וואס קומען איצט אהער קאנען ניט דערווארטן קיין ארבעט, באזונדערס ווען אזויפיל קאנאדער אין די שטאטן זאגט מען אפ פון זייערע שטעלעס, פארבייטנדיק זיי מיט אמעריקאנער.

פארבייפארנדיקע אמעריקאנער, וואס קומען קיין קאנאדע זוכן ארבעט, וועלן דעפארטירט ווערן, זאגט דער מיניסטער.

—(::)—

לייכט פארוואונדעט אין אוטאמאביל עקסידענט

מרס. מ. בעל, 347 מאקריי עוועניו, און מיס ראז ווארסטקאף, פון רעדזשיינע זיינען לייכט פארוואונדעט געווארן אין אן אוטאמאביל עקסידענט ארום אינדיאן העד, נעכטן אינדערפרי.

דער עקסידענט איז פארגעקומען ווען דער אוטאמאביל אין וועלכן זיי זיינען געפארן, געטריבן פון מר. מ. בעל, האט זיך צוזאמענגעשטויסן מיט א צווייטן אוטאמאביל וועלכער האט געמאכט א פארזוך איבערצויאגן זיי. פונ׳ם שטויס איז מר. בעלס אוטאמאביל אריינגעפאלן אין א קאנאווע (דיטש).

נאכדעם ווי די צוויי פרויען זיינען באהאנדלט געווארן אין אינדיאן העד שפיטאל זיינען זיי פון דארטן אוועקגעפארן. מר. בעל און פיטער קאמפאק פון וויניפעג זיינען בלויז אויפגעטרייסעלט געווארן.

ארעסטירטע אין שכם אפגעפירט קיין ירושלים, וואו זיי וועלן געמשפט ווערן אויף פאראט קלאגע

עלטערע פירער פארביטערט קעגן צו היציקער יוגנט. — ארדענונג אנגעהאלטן איבערן גאנצן לאנד

ירושלים, אווג. 25 (איטא). — געשעפטן זיינען נעכטן אנגעגאנגען ווי געוויינלאך אין שכם און פולשטענדיקע ארדענונג האט געהערשט אין שטאט, נאך 48 שעה פון כמעט כסדר׳דיקע אומרועס, אין משך פון וועלכע א הויבער פאליציי באאמטער און דריי אראבער זיינען פארוואונדעט געווארן, און טרופן האבן פארכאפט די געזעלשאפטלאכע געביידעס אין שטאט.

דריי פון די וואס זיינען ארעסטירט געווארן אין די אומרועס אין שכם זיינען געבראכט געווארן קיין ירושלים, און זיי וועלן דא גע׳משפט ווערן אויף דער קלאגע פון הויפפאראט.

באריכטן פון אלע טיילן פון לאנד מעלדן, אז רואיקייט האט אומעטום געהערשט אינ׳ם טאג פונ׳ם אראבישן סטרייק.

ירושלים, אווג. 25 (איטא). — עס ווערט פארשטאנען אז א נייער רעגירונגס קאמוניקאט ווערט היינט דערוואַרטעט, וואס וועט דערקלערן דעם ענין פון די געווער סקלאדן אין די אידישע קאלאניעס.

די אראבישע עקזעקוטיווע האט נעכטן געהאט א ספעציעלע זיצונג וועגן די שכם׳ער פאסירונגען.

עס ווערט פארשטאנען, אז צווישן די עלטערע פירער אין שכם הערשט א גרויסע אומצופרידנהייט מיט דער היציקייט פון דער יוגנטלאכער פראפאגאנדע, וואס האט געפירט צו די אומארדענונגען. די ארטאדאקסישע מוסולמאנער פילן באזונדערס פארביטערט וואס פרויען האבן זיך באטייליקט אין די דעמאנסטראציעס און האבן געווארפן שטיינער. עס ווערט דערווארטעט, אז זיי וועלן איצט אננעמען מיטלען צו צוימען די צו היציקע יוגנטלאכע.

די פרוכטן פון די אומרועס אין שכם האט מען לא היינט געזען, ווען 20 ארעסטירטע זיינען געבראכט געווארן קיין ירושלים און די פארוואונדעטע זיינען אפגעשיקט געווארן אין שפיטאל.

מאנדאטן קאמיסיע צופרידן מיט ארדענונג אין א״י

זשענעווא, אווג. 25 (איטא). — צופרידנהייט ווערט אויסגעדריקט אינ׳ם באריכט פון דער מאנדאטן קאמיסיע, פון איר יוני זיצונג, דערמיט וואס ארדענונג איז פארהיט געווארן אין פאלעסטינע אין משך פונ׳ם יאר 1930.

פארורטיילטער צו דעפארטאציע אנטלויפט פון געפענגעניש

ניק דאראוועק, פון 93½ הענרי עוועניו, איז לעצטן סעפטעמבער מאנאט פארורטיילט געווארן צו זיצן א יאר צייט אין פראווינציעלער געפענגעניש דערפאר וואס ער, צוזאמען מיט זיין ברודער דזשאן, האבן דעם דריטן יאנואר, 1930, שטארק צעממית׳ט דזשאן פעדערקא.

איצט ווען עס האט זיך אנגעהויבן צו דערנעענטערן די צייט פון זיין באפרייאונג איז אים דאס לעבן ניט געווארן ליב, ווייל דער אימיגראציע דעפארטמענט האט ארויסגעגעבן א באפעל, אז נאכדעם ווי ער וועט אפזיצן זיין טערמין זאל ער דעפארטירט ווערן אין דעם לאנד פון וואנען ער איז געקומען אהער.

וועלנדיק אויסמיידן די דעפארטאציע, האט ניק נעכטן איבערגעשניטן די גראטעס און ער איז אנטלאפן. די פאליציי זוכט איצט ניק, ווייל קודם כל דארף ער פארענדיקן זיין טורמע טערמין, און נאכדעם מוז ער דעפארטירט ווערן.

קאמיליען הוד פאלט דורך אין זיינע ביידע באצירקן

פירער פון קאנסערוואטיוון פאלט דורך אין זיין אייגענעם באצירק וואס ער האט פארטראטן 8 יאר צייט און אין זיין נייעם באצירק. — ליבעראלן פארכאפן 79 פלעצער, צו 11 קאנסערוואטיוון, געווינענדיק 5 נייע מאנדאטן. — ארבעטער פארלירן זייער איינציקן פארשטייער. — אלע מיניסטארן פון טאשעראס רעגירונג, אויסער איינעם, דערוויילט. — הונדערטער ארעסטירט און א צאל פארוואונדעט אינם טאג פון די וואלן

מאנטרעאל, קווע., אווג. 25. — ניט געקוקט אויף אלע דערווארטונגען און פאראויסזאגונגען פון א קאנסערוואטיוון זיג אין די קוועבעקער פראווינציעלע וואלן האבן די ליבעראלן אין די נעכטיקע וואלן אפגעהאלטן דעם גרעסטן זיג אין זייער געשיכטע פאר די לעצטע 34 יאר וואס זיי זיינען אין מאכט אין דער פראווינץ, געווינענדיק 79 מאנדאטן צו 11 קאנסערוואטיווע מאנדאטן.

די ליבעראלן האבן געוואונען אלע 5 נייע פלעצער געשאפן א דאנק דער נייער דיסטריבוציע, און אויך 4 פלעצער פון די קאנסערוואטיוון און דעם איינציקן ארבעטער מאנדאט. די קאנסערוואטיוון האבן צוריק געוואונען 5 פלעצער פון די ליבעראלן. די ליבעראלע מערהייט האט זיך אזוי פארגרעסערט אויף 5.

דעם גרעסטן דורכפאל האט געהאט דער פירער פון די קאנסערוואטיוון אליין, קאמיליען הוד, ער האט זיין צוויי קאנדידאטור ארויסגעשטעלט אין מאנטרעאלער וואל־קרייזן, אין סט. מעריס וועלכן ער האט פארטראטן אין דער לעגיסלאטור פאר די לעצטע אכט יאר, און אין סט. דזשיימס, "כדי צו מאכן דערנאך פלאץ פאר א מיניסטער פון זיין קאבינעט", ווי ער האט עס דערקלערט. ער איז אין ביידע וואלקרייזן דורכגעפאלן.

דער גאנצער קאבינעט פון פרעמיער טאשעראו איז ווידערדערוויילט געווארן מיט׳ן אויסנאם פון האנ. גארדאן וו. סקאט, מיניסטער אן פארטפעל, וועלכער האט קאנדידאטירט אין סט. דזשארדזש דיוויזשאן, מאנטרעאל, אן אלטע קאנסערוואטיווע פעסטונג, וואו ס׳איז ווידערדערוויילט געווארן סי. אי. גאולט, וועלכער פארטרעט דעם קרייז שוין פאר די לעצטע 20 יאר.

וויליאם טרעמבלעי, דער איינציקער ארבעטער דעפוטאט, וועלכער איז אין 1927 דערוויילט געווארן מיט דער הילף פון די קאנסערוואטיוון, האט איצט פארלארן זיין פלאץ צו א ליבעראל אין א דריי־ווינקלדיקן קאמף: די קאנסערוואטיוון האבן דאס מאל געהאט זייער אייגענעם קאנדידאט.

מאנטרעאל, קווע., אווג. 25. — 232 פערזאן זיינען נעכטן ארעסטירט געווארן אין פארבינדונג מיט די וואלן בלויז אין דער שטאט מאנטרעאל, און א היבשע צאל איז צע׳ממית׳ט געווארן. ניט ווייניקער ווי 225 פון זיי, ווערט באהויפטעט, זיינען געווען "טעלעגראף־פערס", ווי עס רופן זיך אז שווינדלער מיט שטימען, וואס שטימען הויפטזאכלאך פאר טויטע. 24,000 "טעלעגראפער קארטלאך", ווערט באהויפטעט זיינען פארכאפט געווארן.

צווישן די איבערגעפאלענע פלעצער איז אויך געווען די הויפט־קווארטיר פון מעיאר קאמיליען הוד, וואו 27 פערזאן זיינען ארעסטירט געווארן, איינשליסנדיק א פאליציסט.

חיימי שווארץ, א ספעציעלער פאליציסט, איז ערנסט פארוואונדעט געווארן און איז אין שפיטאל אין א שווערן צושטאנד. ער איז צע׳ממית׳ט געווארן ווען ער מיט אנדערע ספעציעלע פאליציסטן האבן ארעסטירט א דעפוטי רעטורנינג אפיסער, אויף דער קלאגע אז ער האט געווארפן שטים־צעטלאך דורך א פענסטער. די פאליציסטן האבן צום סוף ארויסגעצויגן זייער רעוואלווערן, און זיי האבן אפגעפירט אין פאליציי צירקל דעם דעפיוטי ריטורנינג אפיסער און אויך זיין שטים קאסטן.

נאך א ספעציעלער קאנסטייבל איז ערנסט צעשלאגן געווארן און איז געבליבן ליגן אין גאס אין א באוואוסטלאזן צושטאנד.

אין איין פלאץ האט מען ארויסגעגנב׳עט א שטים־קאסטן, אבער די פאליציי האט ארעסטירט די גנבים און צוריקגעבראכט דאס קעסטל.

ערנסטע צוזאמענשטויסן זיינען אויך פארגעקומען אין אנדערע טיילן פון דער פראווינץ.

דערוויילט צום פינפטן מאל

פיטער בערקאוויטש, ליבעראלער קאנדידאט פון סט. לואיס דיוויזשאן, מאנטרעאל, איז דערוויילט געווארן נעכטן צום 5טן מאל אין זיין באצירק קעגן א שטארקער קאנסערוואטיווער אפאזיציע.

אויך דזשאזעף קאהען, דער צווייטער אידישער ליבעראלער קאנדידאט פון מאנטרעאל, איז דערוויילט געווארן.

באנדיט ארעסטירט נאך קאמף מיט פאליציי

—(::)—

דעלווערט הייס, א פארדעכטיקטער באנדיט, איז היינט ארעסטירט געווארן, א האלבע שטונדע שפעטער, נאכדעם ווי ער האט צוזאמען מיט נאך איינעם בארויבט די סייפוועי סטאר אויף שערברוק און וועסטמינסטער עוועניו, און ער האט שפעטער געמאכט א פארזוך צו בארויבן די סייפוועי סטאר אויף פארטעדזש עוועניו און גארפילד סט.

די פאליציי האט מיט באנדיט אנגעפירט א קאמף אין הינטער געסל פון דער גארפילד סטריט סטאר ביז זי האט אים ארעסטירט נאך א שיסעריי. די פאליציי האט ביי אים געפונען צוויי רעוואלווערן און א סומע געלט. דעלווערט הייס איז 31 יאר אלט. ער האט געזאגט דער פאליציי, אז ער קומט אהער פון יד פאראייניקטע שטאטן. צווייטער באנדיט איז אנטלאפן און די פאליציי זוכט אים ארום.

—(::)—

פוילישע כוליגאנעס מאכן פאגראם אין גאליציאנער שטעטל

לעמבערג, אווג. 25 (איטא). — אויפגעהעצט פון א געוויסן מ. סלאוויק, א שיכור׳ער איזוואטשיק, וועלכער איז געווען ארעסטירט געווארן פאר טשעפען זיך צו אידישע פארביגייער, — האט א באנדע כוליגאנעס נעכטן אטאקירט די אידן אין די גאסן פונ׳ם שטעטל דזשעזיארנא, אין טארנאפאלער קרייז.

אידן זיינען גע׳ממית׳ט געווארן און פענסטער פון אידישע הייזער זיינען צעשמעטערט געווארן, ביז די פאליציי האט זיך אריינגעמישט און צעטריבן די כוליגאנעס.

אביסל פריער אינ׳ם טאג איז סלאוויק ארעסטירט געווארן, פאר טשעפען זיך צו די אידן אין גאס. די פאליציי האט אים באלד ארויסגעלאזן נאך א פארהער. ער האט דאן צוזאמענגעקליבן ארום זיך א באנדע כוליגאנעס און האט מיט זיי צוזאמען אנגעהויבן אטאקירן אידן און ברעכן שויבן אין אידישע הייזער.

וויקערשאם קאמיסיע געפינט אויס אז מייסטע פארברעכנס ווערן באגאנגען פון אמעריקאנער

לייקנט אפ אנגענומענעם גלויבן, אז "אויסלענדער" זיינען פאראנטווארטלאך פאר פארברעכנס כוואליע אין די שטאטן

וואשינגטאן, אווג. 25. — דער אנגענומענער גלויבן, נעשטיצט באזונדערס פון די אימיגראנטן שונאים, אז די "אויסלענדער" זיינען עס הויפטזאכלאך פאראנטווארטלאך פאר דער פארברעכנס כוואליע אין די שטאטן, ווערט קאטעגאריש אפגעלייקנט אינ׳ם באריכט פון דער וויקערשאם קאמיסיע, וואס האט אונטערגעזוכט פארברעכנס און אומגעזעצלאכקייטן אין די שטאטן.

דער באריכט צייגט אן, אז לויט זייער פראפארציע צו דער אלגעמיינער באפעלקערונג, באגייען די אויסלענדיש געבארענע א סך ווייניקער פארברעכנס, ווי די איינגעבארענע אמעריקאנער. אמנאנטנסטן דערגרייכן זיי די איינגעבארענע אין פארברעכנס פון פערזענלאכע געוואלדטאטן, אין פארברעכנס אבער פאר געווינס, איינשליסנדיק רויבערייען מיט געוואלדטאטן, טרעפן די אמעריקאנער געבארענע ווייט אריבער די אויסלענדיש געבארענע.

די קאמיסיע גיט צו, אז מען באנוצט זיך אפט מיט ניט באשטעטיקטע ציפערן צו דערווייזן, אז אמעריקאנער געבארענע קינדער פון איינגעוואנדערטע עלטערן שטעלן צו א גרעסערן פראצענט פארברעכער, ווי די אמעריקאנער פאר מערערע דורות. ווען דאס זאל אבער אפילו זיין אמת, באהויפטעט די קאמיסיע, מוז מען אבער באטראכטן די אמעריקאנער געבארענע קינדער פון אויסלענדישע עלטערן פאר פולשטענדיקע אמעריקאנער. — זיי זיינען דאך דער פראדוקט פון די איינפלוסן און דער סביבה פאר וועלכער אמעריקע איז פאראנטווארטלאך.

אינ׳ם ליסט פון פראצענטן פון פארברעכער פון איינגעוואנדערטע פון פארשיידענע לענדער אין די שטאטן, פארנעמען די קאנאדער איינגעוואנדערטע א ניט־בכבוד׳יקן ארט. זיי שטעלן צו א גרעסערן פראצענט פארברעכער, ווי דער דורכשניט צווישן די איינגעוואנדערטע. צוזאמען מיט די איינגעוואנדערטע פון מעקסיקא, איטאליע און גריכנלאנד, פארנעמען די קאנאדער אן ערשטן ארט אין רויבערייען, גנבות, פעלשונגען און אונטערציגונגען.

זעקס טויזנט ארבעטער רעקרוטירט אין די שטאטן פאר רוסלאנד

ניויארק, אווג. 25. — די סאוועט רעגירונג רעקרוטירט איצט זעקס טויזנט פאך ארבעטער פאר אירע מינען און פאבריקן פון די קוילן מינען, שטאל פאבריקן און מאשין שאפס פון די פאראייניקטע שטאטן.

די "אמטארג טריידינג קארפארייטשאן", סאוועטישע האנדלס אגענטור האט דערקלערט, אז צוויי טויזנט ארבעטער זיינען שוין געדונגען געווארן צו פארפילן שטעלעס געשאפן דורך דער שנעלער אנטוויקלונג פונ׳ם פינף יאריקן פלאן.

עס ווערט באהויפטעט, אז איבער הונדערט טויזנט אפליקאציעס פאר שטעלעס אין סאוועט רוסלאנד זיינען אנגעקומען פון ארבעטער פון אלע טיילן פון די פאראייניקטע שטאטן.

בריטישער מאטראס געשאסן פון סאוועטישע וועכטער

מאסקווע, אווג. 25. — פון לענינגראד קומט אן די מעלדונג, אז וויליאם סטיווענסאן, א מאשיניסט פון דער בריטישער שיף קינגסוואוד, איז דערשאסן געווארן אויף טויט פון א סאוועטישן וועכטער, ווען ער איז צוגעקומען נאענט צו דער מיליטערישער ווערהויז אין לענינגראד.

לויט אן אויספארשונג וואס דער מיליטערישער געריכט האט געמאכט, האט סטיווענסאן פארפירט א געשלעג מיט דעם וועכטער, נאכדעם ווי דער לעצטער האט אים געווארנט צו האלטן זיך פון דער ווייטן און האט איין מאל אויסגעשאסן אין דער לופטן.

געזעלשאפטלאכער קאלענדאר

דינסטאג, אוגוסט 25

אלגעמ. פארזאמ. פון בנות־ציון, 8.30 נ.מ.

סאקא־וואנזעטי אנדיינק אוונט ביי ארב. קולטור קלוב, 8.30 אוונט, אין פרץ־אינסט.

מיטוואך, אוגוסט 26

טיי פון מאקאריוער פרויען פאראיין ביי מרס. פראטקין, 391 קאלעדזש עוו.

קולט. פארזאמ. פון בר. 2 פוע"צ: "לעצטער סאציאליסטישער קאנגרעס", 8.30 אוונט, אין לאקאל.

זונטאג, אוגוסט 30

"סילווער טי" פון בנות־ציון ביי מרס ג. גאלדשטיין, סאלטער און סטעלא.

ארויספאר פון אינד. בני אברהם סיק בענ. צו בית עלמין צו שטעלן מצבות, 1 נ. מ.

פיקניק פון ווםג. הדסה אין קילדאנגן פארק, זאמלפונקט—ציון זאל, 2 נ. מ.

שטעלונג פון מצבה אויף קבר פון דאנדי, 1 נ.מ., פון לײדים אקז. אינד. בני־אברהם.

באנקעט און קאמפיין עפענונג פון הנוער העובד, 8.30 אוונט, אין ציון־זאל. מוזיקאלישע פראגראם. קיין זאמלונגען.

מאנטאג, אווג. 31

אלגעמ. פארזאמ. פון מיטער פאראיין פון פרץ שול. באריכטן און וואלן, 8.30 נ. מ., אין פרץ־זאל.

טעג־טאג פון כנסת־ישראל סיסטערהוד.

זונטאג, סעפטעמבער 6

יערלאכער "טעג־טאג" פון מאונט כרמל קליניק.

רעגיסטראציע אין ארבעט. רינג שול פאנגט זיך אן מארגן

די רעגיסטראציע פון קינדער פארן נייעם לערן יאר אין דער ארב. רינג פרייהייט טעמפל שול פאנגט זיך אן מארגן (מיטוואך), און וועט פארגעזעצט ווערן ביז דעם 1טן סעפט., ווען די לימודים פאנגען זיך אן אין שול.

די רעגיסטראציע פאר אלע אפטיילונגען פון דער שול, קינדער־גארטן, אוונט־שול, מיטל־שול און פרא־סעמינאר, וועט זיין אפן אין די פאלגנדיקע שעה׳ן: מיטוו. דאנ. און זונטאג, פון 10.30 ביז 1 נ.מ., און מאנטאג, אווג. 31טן פון 10 פרי ביז 2 נ.מ.

אלע עלטערן מוזן פערזענלאך רעגיסטרירן זייערע קינדער און ניט פאררעגיסטרירטע קינדער וועלן אין קיין פאל ניט צוגעלאזן ווערן צו די קלאסן. די עלטערן זיינען געבעטן צו פאררעגיסטרירן זייערע קינדער וואס פריער, כדי צו דערמעגלאכן די צייטמעסיקע ארגאניזאציע פון די קלאסן.

די שול אנאנסירט, אז איר לערער פערסאנאל איז באריכערט געווארן מיט א נייעם לערער, ה׳ מינדעס, וועלכער איז יארן לאנג געווען לערער אין ליטע מיט זייער א גוטער רעפוטאציע.

—(::)—

קאמוניסטישער פראצעס אפגעלייגט אויף 20טן סעפט.

טאראנטא, אווג. 24. — סעמועל קאהען אדער קאר, און מאלקאלם ברוס, קאמוניסטישע פירער, וועלכע זיינען ארעסטירט געווארן אין וואנקאווער און זיינען געבראכט געווארן אהער, זיינען דערשינען אין היגן פאליציי געריכט. זייער פראצעס איז אפגעלייגט געווארן אויף דעם 2טן סעפטעמבער.

סעם קאר און ברוס, וועלכע ווערן אנגעקלאגט פאר באלאנגען צו אן אומגעזעצלאכער ארגאניזאציע, זיינען דערווייל ארויסגעלאזט געווארן אויף ערבות (בייל) פון $15,000.

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאס אידישע ווארט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
WINNIPEG — MANITOBA

רואיקער אין ארץ־ישראל

ניט געקוקט אויף אלע פארזיכערונגען פון דער רעגירונג אז זי וועט האלטן ארדענונג אין לאנד, האט אין ארץ־ישראל קאנטיק פארט געהערשט א נערוועזע שטימונג אין פארבינדונג מיט די אראבישע פראטעסטן קעגן די פאר'התמ'עטע געווער סקלאדן אין די אידישע קאלאניעס. די אידישע באפעלקערונג האט שוין געהאט אירע דערפארונגען מיט דער רעגירונג, און אט די דערפארונגען האבן ניט געווירקט אויף צו פארשטארקן זייער צוטרוי צו איר...

עס זעט אבער אויס, אז דאס מאל האט די רעגירונג טאקע געמיינט ערנסט, און אז זי האט אנגענומען די נויטיקע מיטלען צו פארהיטן דאס לאנד פון די דראענדיקע אומארדענונגען. זי האט פארמאכט דאס מויל די אראבישע העצער, און האט זיי שוין דערמיט אליין אין דער גרעסטער מאס אנטוואפנט, און דערצו האט זי געמאכט די נויטיקע פארבארייטונגען אונטערצודריקן יעדן מעגלאכן אויסברוך.

די אראבישע פירער האבן קאנטיק געוואוסט אז די רעגירונג איז אנטשלאסן ניט צו דערלאזן צו קיין אומרוען, און זיי האבן ניט געוואגט צו פארמעסטן זיך קעגן איר. און אזוי איז דער קריטישער טאג פון דעם אראבישן סטרייק דעם זונטאג, ניט געקוקט אויף דעם פארהעלטנסמעסיקן דערפאלג פון דעם סטרייק, דורכגעגאנגען רואיק, מיטן אויסנאם פון אן אינצידענט אין שכם, וואס איז אגב א אידן־ריינע שטאט.

און דאס ברענגט אונז ארויף אויפ'ן געדאנק, אז די בלוטיקע פאסירונגען פון אווגוסט, 1929, וואלטן אויך געקאנט אויסגעמידן ווערן ווען די רעגירונג וואלט געהאנדלט אזוי אנטשלאסן, ווי אין דעם איצטיקן פאל. עס האבן דאן ניט געפעלט קיין ווארנונגען צו דער רעגירונג וועגן דער אנקומענדיקער געפאר, אבער זי האט די ווארנונגען איגנארירט, האט געלאזן פריי צו העצן און צו רופן צו פאגראמען, און ווען דער אויסברוך איז געקומען, איז די רעגירונג געווען אינגאנצן ניט צוגעגרייט צו ספראווען זיך מיט אים.

די אגיטאטארן האבן דאן גערופן דעם אראבישן פינסטערן המון מיט'ן לאזונג "קומט, די רעגירונג איז אויף אונזער זייט". — און דער איינדרוק קאן זיין, אז אויב אפילו ניט דירעקט, זיינען זיי אומדירעקט ניט געווען ווייט פון אמת...

די אידישע באפעלקערונג פון לאנד און די אידן אומעטום קאנען איצט זיין זיכערער פאר'ן גורל פונ'ם אידישן ישוב אין ארץ־ישראל: די רעגירונג איז אמוויינינקסטנס איצט אנטשלאסן ניט צו דערלאזן צו קיין איבער'חזר'ונג פון די בלוטיקע פאסירונגען פון 1929.

כינעס גרויסע טראגעדיע

די וועלט איז געוויינט געווארן צו הערן וועגן גרויסע טראגעדיעס אינ'ם לעבן פונ'ם פינף־הונדערט־מיליאניקן כינעזישן פאלק. בלוטיקער בירגער קריג, אנארכיע, באנדיטיזם, שקלאפעריי, אומבאשרייבלאכע ארימקייט און עלנד, הונגער, עפידעמיעס און אנדערע אנשיקענישן זיינען "געוויינלאכע פאסירונגען" אינ'ם לעבן פונ'ם גרויסן פאלק פונ'ם לאנד פון אויפגייענדיקער זון.

אבער די גוואלדיקע טראגעדיע וואס האט איצט געטראפן דאס כינעזישע לאנד איז אויסערגעוויינלאך גרויס אפילו פאר דעם געפלאגטן כינעזישן פאלק. די פארפלייצונגען וואס בושעווען איצט אין די סאמע געדיכטסטע באפעלקערטע פראווינצן פון כינע איז ניט נאר איינער פון די גרעסטע אומגליקן אין דער געשיכטע פון כינע, נאר איינע פון די שוידערלאכסטע קאטאסטראפעס אין דער מענשלאכער געשיכטע בכלל.

מיט די מיטלען וואס דער מענשלאכער זשעני האט דערפונדן, וואלט די קאטאסטראפע געקאנט אויסגעמידן ווערן, — אמוויינינקסטנס וואלט מען געקאנט אויסמיידן די שוידערלאכע צאל קרבנות. די פאראייניקטע שטאטן האבן מיט א פאר יאר צוריק געהאט א קאטאסטראפאלע פארפלייצונג, אבער זי איז שנעל געצוימט געווארן, און די צאל קרבנות איז געווען אן א פארגלייך קלענער, ווי אין דער כינעזישער פארפלייצונג.

אבער כינע איז שרעקלאך ארעם אין געלט און אין אנדערע מיטלען. די גאנצע ענערגיע פון פאלק ווערט פארשווענדעט אויף בירגער קריג און אויף באקעמפן דעם באנדיטיזם... זי שטייט איצט הילפלאז אין פנים פון דער גוואלדיקער נאטירלאכער קאטאסטראפע.

די וועלט וואלט געקאנט און געדארפט איר העלפן צו קומען צו זיך, איינצושטעלן ארדענונג, אפשאפן די שלעק און פורעניות'ן וואס פלאגן דאס לאנד, און פטור ווערן פון דער דריקנדיקער ארימקייט. א רואיקע, פרייע כינע, מיט איר דריטל פון דער מענשהייט, א פאלק מיט אן אלטער קולטור, וואלט געווען א ברכה פאר דער גאנצער מענשהייט.

אבער מיר לעבן אין א וועלט וואו מען האט אין אזעלכע פאלן ליב צו האנדלען אויף מזומן, און ניט אויף קרעדיט. פאר יעדער הילף וואס די דרויסנדיקע וועלט גיט צו כינע, וויל זי באלדיקע געצאלט, — צו פארשקלאפן די כינעזער מאסן פאליטיש און עקאנאמיש.

און אויף דעם וועג קאן כינע ניט געהאלפן ווערן, נאר זי קאן ניכער נאך מער פארשקלאפט ווער און דערפירט ווערן צום אפגרונט.

לינדבערגס רייזע

די רייזע וואס לינדבערג מיט זיין פרוי האט בשלום דורכגעמאכט פון די פאראייניקטע שטאטן קיין יאפאן איז געווען איינע פון די ריזיקאלישסטע רייזעס וואס דער בארימטער לופט־פליער האט ווען דורכגעמאכט. די דאזיקע זיכערקייט אבער מיט וועלכער דער בארימטער לופט־פליער האט די רייזע אונטערגענומען, מיטנעמענדיק מיט זיך זיין פרוי, ציינט, אז ער האט געגלויבט אין זיינע כחות און אין זיין עראפלאן אויף דורכמאכן בשלום די געפארן.

די רייזע, ווי זיין ערשטע וואס האט אים געמאכט בארימט, פון די שטאטן קיין אייראפע אליין אין זיין עראפלאן, האט אויך א היסטארישע באדייטונג פאר דער ווייטערדיקער אנטוויקלונג פון לופט־פארקער ליניעס: ער האט פעסטגעשטעלט די פראקטישקייט פון דעם צפון מארשרוט פאר לופט פארבינדונגען צווישן אמעריקע און אזיע.

דערווייל זיינען נאך ניט אזוי מזל'דיק געווען די פארזוכן צו פארבינדן אויך אייראפע מיט אמעריקע דורך דעם פיל נעענטערן צפונדיקן מארשרוט. אבער די העלדן פון דער לופט שטעלן זיך ניט אפ פאר דורכפאלן, און פריער אדער שפעטער, קאן מען דערווארטן, וועט דער וועג גענעפנט ווערן.

פאר קאנאדע איז דאס פון באזונדער באדייטונג, ווייל זי וואלט געווארן דער צענטער פונ'ם לופט פארקער וואס פארבינדט דריי קאנטינענטן. און באזונדערס וויכטיק קאן עס ווערן פאר מאניטאבא, אין הארץ פון קאנאדע, וועמעס נייער צפונ'דיקער פארט אויפ'ן האדסאן ים — טשורטשיל, קאן נאך מיט דער צייט ווערן א וויכטיקער לופט־פארט פאר נאענטער פארבינדונג צווישן אמעריקע און אייראפע.

לינדבערגס רייזע, וואס די גאנצע וועלט האט נאכגעפאלגט מיט אינטערעס, איז דערפאר מיט באזונדער אינטערעס נאכגעפאלגט געווארן אין קאנאדע.

"די ליטעראטור גייט אונטער"

אויף דער טעמע שרייבט דער באקאנטער פראנצויזישער ראמאניסט, מארסעל פרעווא:

שוין עטלאכע יאר, אז אין אלע אייראפעאישע לענדער הערט מען שרייען: "די ליטעראטור גייט אונטער", "די ליטעראטור ווערט דעגענערירט", "די ראמאנען באשעפטיקן זיך נישט מער מיט חשוב'ע פראבלעמען. נאר זיי רייצן די נידעריקע אינסטינקטן פונם המון", "דער לעזער שטארבט אפ" און א. וו.

משמעות אז די לאגע איז באמת ערנסט.

איין זאך איז קלאר: דאס בוך לעבט איבער א שווערן קריזיס און די צאל פון די לעזער פאלט. עס איז אבער נישט גענוג קלאר, וועלכע סיבה האט גורם געווען צו דעם טרויעריקן פאקט.

עס איז נישט אמת, אז מענשן האבן פלוצלונג אויפגעהערט צו לייענען. דאגעגן איז אמת, אז מען האט אנגעהויבן צו לעזן עפעס אנדערש, ווי דאס, וואס מען האט אמאל געלייענט.

די השפעה פון דער מלחמה אויף דער ליטעראטור איז געווען אן אויסערגעוויינלאך שטארקע. די ליטעראטור האט זיך ראדיקאל געענדערט, פונקט אזוי ווי די פאליטיק, וועמעס שטודירט דורך דער אנטוויקלונג פון דער נאך־מלחמה ליטעראטור, שטוינט צוזעענדיק דעם סיסטעמאטישן און קאנסעקווענטן פארטשריט, וואס זי האט געמאכט אין די פאר מלחמה יארן, אבער די פארמען פון דער דערציילונג, אירע קאנאנען זיינען געבליבן אומבארירלאך.

נאכן יאר 1918 האט דער ראמאן באקומען אזא גוואלדיקן אימפולס, אז די פריערדיקע פארמען האבן זיך געמוזט ענדערן. פאר דער מלחמה האט דער פראנצויזישער ראמאן דערגרייכט די העכסטע מדרגה פון זיין אנטוויקלונג. אין דער צווייטער העלפט פון 19טן יארהונדערט האט פראנקרייך ארויסגעגעבן אזוי פיל באדייטנדע שריפטשטעלער, וויפיל אלע אייראפעאישע לענדער צוזאמען האבן דאס ניט געהאט. די וויכטיקייט פון די דאזיקע שריפטשטעלער איז קודם כל באשטאנען אין דעם, וואס דער טאלאנט פונם אויטאר האט זיך נישט אראפגעלאזט צום ניוואו פונם המון, נאר פארקערט, ער האט דעם המון ארויפגעצויגן צו זיך. די ענדערונג אין די מיינונגען אין משך פון נאך דער מלחמה יארן האט די שריפטשטעלער געצוואונגען טיפער זיך אריינצוטראכטן אין דער פסיכיק פונם המון, זיך צו רעכענען מיטן פאקט, אז דער לעזער, הגם ער איז ניט אוועק צוריק, איז געווארן אומגעדולדיק און ער האט געשטעלט דעם שריפטשטעלער נייע פאדערונגען. דער דאזיקער לעזער האט זיך שוין נישט געקאנט נעמען צו קיין בוך, איבער וועלכן ער וואלט זיך געדארפט ערנסט פארטראכטן. יענע שריפטשטעלער, וואס האבן ניט געוואלט נאכגעבן (ווי פאול בורזשע) זיינען פארגעסן געווארן און אויף זייער ארט האט זיך באוויזן א נייער דור, וועלכער האט מיט זיין עמפינדלאכן אויער אויפגענומען די קלאנגען פונ'ם נייעם לעזער. דער טאלאנט איז נישט פארפאלן געווארן, ער האט זיך נאר אראפגעלאזט מיט שטאפלען נידעריקער.

ליבע, פסיכאלאגישע איבערלעבונגען, געזעלשאפטלאכע פראבלעמען אין דער פארם, ווי זיי זיינען איבערגעגעבן געווארן פאר דער מלחמה, האבן אויפגעהערט צו אינטערעסירן.

די ערשטע כוואליע פון די נאך־מלחמה ראמאנען זיינען געשריבן געווארן כמעט אויסשליסלאך אויף דער טעמע פון מלחמה. מען קאן דעם ווערט פון די דאזיקע ווערק כלל נישט גרינגשעצן. די דאזיקע עפאכע האט ארויסגעפירט אויף דער טריבונע אזעלכע שריפטשטעלער, ווי דארזשעלעס, קעסעל, קארקאס, מאריאק, רעמארק, מארוא און אנדערע. אבער באלד האט מען זיך מיט דער דאזיקער ליטעראטור איבערגעזעטיקט. אויף דער סצענע איז ארויף א נייע גענעראציע שרייבער. עס איז געקומען דעקאבראַ, דער טיפישער פארשטייער פון דער דאזיקער עפאכע און מיט אים צוזאמען א רייע אנדערע פון דעם זעלבן זשאנער. מען האט פארפלייצט דעם ביכער־מארק מיט ווערק, וואס האבן געשמייכלט דעם אינסטינקט פון די מאסן, האבן קיין שום איינדרוק נישט געלאזט און אויפן צווייטן טאג זיינען זיי שוין געלעגן אויפן בוידעם.

מיר האבן איצט א רייע וויכטיקע אויטארן אין פראנקרייך: סאנדראס און לאקרעטעל, אין ענגלאנד — העקסליי, אבער ווען מיר וועלן צוזאמענשטעלן א סטאטיסטיק פון די ווערק, וואס האבן איצט דעם גרעסטן דערפאלג, וועלן מיר קומען צו זייער נישט קיין פרייליכע רעזולטאטן. דעם גרעסטן דערפאלג האבן יענע ווערק, וואס טריאומפירן היינט אין די אויסשטעלונגס פענסטער פון אלע בוך־הענדלער און מארגן וועלן זיי זיך געפינען אין די קוישן פון די גאסן פארקויפער. צי דארף מען זיך וואונדערן דעריבער, וואס מיר לעבן איבער אן עפאכע פון א ירידה אין דער ליטעראטור?

דאס טרויעריקסטע איז, וואס מיר האבן נישט קיין מעגלאכקייט די לאגע צו ענדערן. אונז בלייבט נישט מער, ווי קוקן און קאנסטאטירן דעם פאקט.

דאס פראבלעם פון אנטוואפנונג

פון אונזער ספעציעלן קארעספאנדענט

פון ב. ירושלמי

דאס אנטוואפענונג פראבלעם רופט ביי היינטיקן טאג ארויס א גרויסע פאלעמיק אין דער אינטערנאציאנאלער פרעסע. צוליב די פינאנציעלע שוועריקייטן פונם דייטשן רייך איז דער ענין בהכרח אפגערוקט געווארן אן א זייט. נאר איצט, ווען די מהומה האט זיך א ביסל בארואיקט און דייטשלאנד זוכט מיט איינענע כחות אן אויסגאנג פון איר שווערער לאגע, איז דער אלטנייער חלום: אייביקער שלום־וואפנלאזיקייט ווידער ארויף אויף דעם סדר היום. איבערהויפט האט דערצו א גרויסן שטויס געגעבן דער אינטערנאציאנאלער סאציאליסטישער קאנגרעס. וואס איז לעצטנס פארגעקומען אין ווין. דער קאמף קעגן די מיליטאריסטישע טענדענצן פון אייניקע גרויסמאכט איז געווען דער מיטל־פונקט פון אלע זיינע זיצונגען און בארואטונגען. איינצייטיק הערטנג טי אויף די ענגלישע פרעסע צו אונטערשטרייכן די נויטווענדיקייט פון א וואפן פארקלענערונג אלס א פראלאג צו א דערווארטעטן שלום.

שוין ביי דער ערשטער באגעגעניש צווישן די ענגלישע און דייטשע מלוכה לייט אין לאנדאן איז געווען א רעדע וועגן דעם. מ'האט דאמאלסט געשמועסט אין די פאריזער פאליטישע קרייזן, אז ס'האט זיך געהאנדלט אין לאנדאן וועגן א מין דייטש־ענגלישן־אמעריקאנישן פראנט קעגן דער פראנצויזישער מאכט. און ווי אלס שטילער ענטפער אויף דעם דאזיקן אנגריף האט בריאן, דער פראנצויזישער אויסערן־מיניסטער צוגעשיקט צום פעלקער־בונד אין זשענעווע זיין מעמאראנדום וועגן אט דעם פראבלעם. דער אינהאלט איז געווען רעדאגירט לויט דעם אלטן פראנצויזישן נוסח: פראנקרייך האלט זיך פעסט ביים ארטיקל נומער אכט פונם ווערסאלער טראקטאט, וועלכער אנערקענט אז צוליב דעם שלום דארף מען פארקלענערן די אנטוואפענונג ביז א מינימום, זיך רעכנענדיק דערביי מיט די פארזיכערונגס נויטן פון יעדער לאנד באזונדער. היות, וואס די היטלערישע באוועגונג אינם דייטשן רייך פון איין זייט און די איטאליענישע אפעטיטן פון דער צווייטער זייט באאומרואיקן גאנץ שטארק די פראנצויזן...

איר אנטוואפענונג־דראנג — זי וויל דעם שלום מיט דעם גאנצן הארצן, — זי מוז זיך אבער באווארענען אונטער די אומשטענדן.

נאכדעם האבן מאקדאנאלד, הענדערסאן און סטימסאן באזוכט בערלין. די געשפרעכן, ווי מ'האט לייכט געקאנט פאראויסזעען, האבן זיך ווידער געדרייט ארום דעם אנטוואפענונג פראבלעם. סטימסאן, דער אמעריקאנער מלוכה־מענש, האט זיך כמעט די גאנצע צייט געהאמפערט מיט דעם גענעראל גרענער, דעם הויפט קאמאנדיר פונם דייטשן מיליטער. הואווערס שליח האט זיך באמיט, אז דייטשלאנד זאל זיך אפזאגן פון בויען דעם אזוי גערופענעם "קעשענע־קרייצער", דורך וועלכן זי וויל געווינען אן איבערוויכט אויפן באלטישן ים און האבן א פארזיכערונג קעגן פוילן. מאקדאנאלד און הענדערסאן האבן אריינגע'טענה'ט, אז דייטשלאנד זאל זיך אפזאגן פונם שטאנדפונקט, וואס איר פארשטייער, דער גראף בערנסטארף, האט פארטיידיקט אויף דער לעצטער זשענעווער קאנפערענץ קאמיטע. דייטשלאנד, נעמלאך, האט דאמאלסט באהויפטעט, אז זי קאן ניט מסכים זיין אויף א גענצלאכער אנטוואפענונג בכל זמן איר שכנ'טע פארשטארקט מיט אלע כחות איר ארמיי און אירע פארטן. זאל דייטשלאנד באווייזן א שיינע זשעסט, — האט מאקדאנאלד גע'עצה'ט ברייטינגן און קורטיסן, זאל זי אונטערהאלטן ענגלאנדס שטאנד־פונקט אים יאר 1932, און פראנקרייך, אן אפגעזונדערטע, אן אפגעשטויסענע וועט בעל־כרחה מוזן נאכזאגן אמן. בערלין, האט הענדערסאן פון זיין זייט צוגעגעבן, וועט געוויס דערפון קיין רעה ניט האבן: מ'וועט זיך שוין באמיען, אז די ביז־איצטיקע אינטערנאציאנאלע טראקטאטן, וואס קריוודן דאס דייטשע רייך, זאלן עטוואס געענדערט ווערן; מ'וועט זיך סטארען אז די מלחמה־חובות זאלן געמילדערט ווערן. קורץ, ס'וועט גוט זיין.

די דייטשע פרעסע האט, פארשטענדלאך, מיט א באגייסטערונג אויפגענומען די חשוב'ע פארשטייער פון דער לייבאר פארטיי. ס'וועט זיין זייער...

אויסצוגן פון די אנגעזעענסטע בערלינער צייטונגען. דער "דייטשער טאגעס־צייטונג" האט זיך מיט פאלגנדע ווערטער אויסגעדרוקט: "דאס דייטשע פאלק שאצט אפ ווי געהעריק דעם וויזיט פון די הויכגעשטעלטע ענגלישע מלוכה־טוער און באגריסט הארציק זייער באמיאונגען צו פארזיכערן דעם שלום אויף דער וועלט. ניט ענגלאנד און ניט דייטשלאנד קאנען ניט דערלאזן, אז אייראפע זאל זיך אייביק געפינען אונטער דער הערשאפט פון פראנקרייך. אויב פאריז ציט איצט שטארק אן דעם שטריק, וועלן זיך אויף דער גאנצער ערד דערוועקן אפאזיציע־כחות, וואס וועלן ביי איר צונעמען איר הגעמאניע איבער דער אלטער וועלט. פראנקרייך געפינט זיך איצט אויך ביי א רעצידירנדן ווענד־פונקט: וויל זי זיך אוועקלאזן אויף נאפאלעאן דעם ערשטענס אדער לואי דעם פערצנסטן וועגן? אדער זי וועט ענדלאך פונם טיפן הארצן אנערקענען די גלייכהייט פון אלע אייראפייאישע גרויס־מאכטען?.." "די פאריזער און לאנדאנער קאנפערענצן בייזערט זיך די "גערמאניע", עדם איצטיקן קאנצלערס צייטונג, האבן דייטלאך באוויזן, אז פראנקרייך וויל מיט אירע גאלד־קאנאנען און זילבער־קוילן אויסאיבן איר זעלבסט־הערשאפט אויף דער אינטערנאציאנאלער בינע... ווי לאנג נאך וועט מען זיך לאזן פירן ביי דער נאז און קניען פאר פאריז, ווי פאר אן עגל הזהב?.." אינם זעלבן גייסט איז אויך געשריבן אין אלע איבעריקע צייטונגען. מ'איז אבער דערביי פארבליבן: קיין קאנקרעטע רעזאלוציעס האט מען ניט אנגענומען.

* * *

די לאגע אין אייראפע איז איצט אן אנגעכמארעטע, א פארנעפלטע. אלע שיינע ווערטער און טרוימען וועגן א קבוץ־מים (בריאנ'ס נוסח) און חילות־אפשאפונג (ענדערסאנ'ס נוסח) זעען אויס צו זיין לופט־שלעסער, ווי ממשות'דיקע פאקטן, וואס לאזן פארווירקלאכן. ס'איז שווער, זייער שווער צו גלויבן, אז די קאנפערענץ פון 1932 זאל עפעס פועל זיין לטובה. הלואי זאל איך האבן א ליגן געזאגט...

פאריז, דעם 7טן אויגוסט, 1931.

די טרעגער פון די משיחישע באוועגונגען ביי אידן

אן אפהאנדלונג פון אלע באוועגונגען פון משיחישער אויסלייזונג פון בר ככבאן ביז הערצלען

פון יוסף שפירא

(זיבן־און־דרייסיקסטע פארזעצונג)

אין דער זעלבער צייט איז מולכו געווען ביים פאבסט אין הויז און יענער האט וועגן דעם געלאזט וויסן די ריכטער און זיי געהייסן פארשרייבן, אז דער פארברענטער האט זיך פארזינדיקט און עס זאל ניט הייסן, אז ער איז פארברענט געווארן דורך א טעות אויפ'ן פלאץ פון מולכו'ן, ווייל דער עולם וועט מיינען, אז מולכו איז פארברענט געווארן און אז מען וועט אים זעען שפעטער א לעבעדיקן, קען דערפון ארויסקומען א גאנצער פלאנטער. מען קען זיך פארשטעלן, אז דער פאבסט האט דא אונטערגעשטעלט אן אנדער מאן צו פארברענען אום צו ראטעווען זיין פריינט מולכו, פון די פלאמען פון דער אינקוויזיציע.

מולכו האט דאן געפילט, אז ער קען מער ניט פארבלייבן אין רוים און אז ער טאר מער ניט שטעלן זיך צום נסיון און ער האט פארלאזט רוים (אדר רצ"א — 1531) און עס איז ניט באקאנט, וואוהין ער איז פון דארט אוועקגעפארן. דער פאבסט האט אים געגעבן א פערד און מענשן צו באגלייטן אים.

דאס אלעס האט מולכו דערציילט אין זיין בריף צו די מקובלים אין ארץ־ישראל און אין סאלאניקי און ער פארענדיקט מיט דער האפענונג "פאר דער צייט וואס גאט האט מיר פארשפראכן צו טאן מיט מיר וואונדער... און אז אלעס וועט קומען אין צייט ביז גאט וועט באווייזן זיין כח צו זיין פאלק"...

* * * * *

עס איז כדאי צו באמערקן דא, אז נאך די אלע יסורים וואס מולכו האט געהאט אויסצושטיין פון די וואס האבן אים גע'רודפ'ט, האט ער זיי ניט געזידלט. שוין שרייבנדיק וועגן מאנטינס קומען קיין רוים איז צו פאר'מסר'ן, רופט ער אים אן "החכם המובהק". ווען ער דערציילט וועגן זיינע צרות באמערקט ער אויך "עס איז שווער אויסצודערציילן אלעס, ווייל א גאנצער בוך וועט ניט זיין גענוג און מען דארף אויך פארשטעלן די שאנד פון מיין פאלק, ניט ארויסצוברענגען זייער שאנד איבער דער עפנטלאכקייט, וועגן די אלע אומווירדיקייטן וואס זיי האבן מיר געטאן"...

די דאזיקע האנדלונג ווארפט אשטיקל ליכט אויף דער ערלאכקייט פון דעם דאזיקן יונגן גר און זיין שטארקע ליבע צו אידן.

ווען מולכו האט פארלאזט רוים, איז די לאגע פון די אנוסים געווארן פיל ערגער. דערווייל איז געשטארבן דער קארדינאל לארענצא פוטצי און עס איז געלונגען דעם נייעם פארטוגעזישן אמבאסאדאר ארויסצוקריגן א דערלויבעניש פאר דער אינקוויזיציע. עס האט ניט גענומען לאנג און אין דריי שטעט, ליסאבאן, איווארא און קאימבערא, זיינען אויפגעשטעלט געווארן די בלוטיקע געריכטן, אויפ'ן שטייגער פון דער איקוויזיציע וואס טארקוועמאדא האט געגרינדעט אין שפאניע.

ווען די אינקוויזיציע האט אנגעפאנגען בושעווען אין פארטוגאליע האבן די אנוסים געוואלט זיך צעלויפן פון לאנד, יאהאן דער דריטער האט אבער ארויסגעגעבן א באפעל, וואס האט פארבאטן די אנוסים צו פארלאזן דאס לאנד. ווען איייניקע האבן געמאכט א פארזוך צו פארלאזן דאס לאנד, זיינען זיי געכאפט געווארן ביי די שיפן און זיינען געשלעפט געווארן צו די פלאמען פון דער אינקוויזיציע. אייניקע אנוסים האט זיך דאך איינגעגעבן צו אנטלויפן פון פארטוגאליע און זיי זיינען געקומען קיין רוים. וואו זיי האבן זיך באקלאגט פאר דעם פאבסט אויף דער אכזריות פון די גלחים און די רעגירונגס באאמטע. זיי האבן אנגעוויזן, אז מען האט ביי אים ארויסגעקראגן די דערלויבעניש פאר דער אינקוויזיציע דורך פאלשקייטן און אז ניט קוקנדיק דערויף, וואס די אנוסים האבן דיזעלבע רעכט, וואס די אלטע קריסטן, דאך פארבאט מען זיי צו פארלאזן דאס לאנד. קלעמענט דער זיבעטער האט שוין אנגעפאנגען חרטה האבן דערויף, וואס ער האט זיך געלאזט פארפירן פון די אידישע שונאים און מיט א צייט שפעטער איז טאקע געלונגען אויסצוווירקן ביי אים צוריקצוציען די דערלויבעניש פאר דער אינקוויזיציע און די לאגע פון די אנוסים איז פאר א שטיקל צייט לייכטער געווארן. מען קאן זיך משער זיין, אז אויך דא האט געשפילט א וויכטיקע ראלע די השפעה וואס מולכו האט געהאט אויף דעם פאבסט.

אין דער צייט האבן זיך ווידער צוזאמענגעטראפן מולכו און הראובני. דער לעצטער האט געמוזט פארלאזן ווענעציע, וואו זיין השפעה האט זיך אויסגעלאזט. זיי האבן באשלאסן צו קומען קיין רעגענסבורג, וואו עס האבן זיך פארזאמלט די פירשטן פון דייטשלאנד אונטער דער פירערשאפט פון קעניג קארל דעם 5טן, וואס האט געהערשט איבער שפאניע און דייטשלאנד. ווי עס זעט אויס האט מולכו פארלאזנדיק רוים געהאלטן דרשות אין פארשיידענע שטעט און אויף דעם וועג אנגעטראפן הראובנין. קיין רעגענסבורג זיינען זיי אריינגעפארן מיט א אידישער פאן, אויף וועלכער עס זיינען געווען אנגעשריבן די אותיות "מ'כ'ב'י'" (מי כמוך באלים יי). וואס זיי האבן געוואלט רעדן מיט'ן קעניג איז אומבאקאנט, — צי האבן זיי געוואלט אים דערציילן די שווערע לאגע פון די אנוסים און בעטן רחמנות פאר זיי? אדער פארלייגן אים, אז מיט דער הילף פון די אנוסים אין שפאניע און פארטוגאליע און די שטארקע אידן פון דער מדינה באיבאר, זאל ער אנפאנגען א מלחמה מיט טערקיי? — דאס אלעס איז א סוד וואס זיי האבן מיט זיך מיטגענומען אין קבר. אין רעגענסבורג האבן זיי זיך באגעגנט מיט דעם אידישן שתדלן ר' יוסילמאן רויזנהיים, וועלכער איז דארט געקומען אויס'פועל'ן טובות פאר אידן און ער דערציילט אין זיינע זכרונות, אז ער האט זיך געטראפן מיט מולכון, וועלכער האט געוואלט צורייצן דעם קעניג, אז ער זאל לאזן אלע אידן מלחמה האלטן מיט טערקיי. ר' יוסילמאן האט ניט געוואלט זיין פארמישט אין דער אוואנטיורע און נאכדעם ווי ער האט געשריבן א בריף צו מולכון און אים געווארנט, אז ער זאל ניט ארויסרופן דעם צארן פון קעניג, האט ער פארלאזט די שטאט.

ר' מנשה בן ישראל און ר' דוד גאנז אין "צמח דוד" גלויבן, אז הראובני און מולכו האבן געוואלט איבעררעדן דעם קעניג קארל און אויך דעם קעניג פון פראנקרייך, אז זיי זאלן אננעמען דעם אידישן גלויבן. דאס איז אבער זייער שווער זיך פארצושטעלן און עס איז אין ערגעץ ניט דערמאנט, אז זיי האבן זיך געטראפן מיט דעם פראנצויזישן קעניג.

מולכו און הראובני האבן געקראגן די דערלויבעניש צו זעען דעם קעניג קארל. וואס זיי האבן מיט אים גערעדט איז אומבאקאנט. עס איז בלויז באוואוסט, אז אין דעם געשפרעך איז דער קעניג אין כעס געווארן און זיי געהייסן שליסן אין קייטן און זיי מיטנעמען קיין מאנטוא. זייער פאן איז פארבליבן אין רעגענסבורג. אין מאנטוא האט דער קעניג צוזאמענגערופן די ריכטער פון דער אינקוויזיציע און זיי האבן פאראורטיילט מולכון צו פארברענט ווערן. דאס איז ניט געווען גענוג געזעצלאך, ווייל מולכו, דיוגו פירעס, איז געווען א פארטוגעזישער בירגער און ער האט באדארפט געווען איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון יאהאן דעם דריטן. מען דארף אבער נעמען אין אכט אז קארל דער 5טער האט געוואלט אנטאן יסורים דעם פאבסט, קלעמענט דער זיבעטער, וועלכער איז געווען מולכוס פריינט און ער האט דערפאר זיך ניט גערעכנט צופיל מיט דעם געזעץ.

אזוי איז פארווירקלאכט געווארן מולכוס שטארקע שטרעבונג אומצוקומען אויף קידוש השם. ווען זיין טויט ווערט איבערגעגעבן פאלגנדיקעס:

(פארזעצונג קומט)

דער גע'שמד'טער דריילינג

(פון דער סעריע "משומדים")

פון אלתן

(ווייטערס קומט)

דעם רב'ס טאָכטער

א העכסט שפּאַנענדיקער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין מיטל־אַלטער

פון לעאָן וויעזענפעלד

(פאָרזעצונג)

דעם פרינץ איז איצט איינגעפאַלן, אז ארגוס קאָן מעגלאך וויסן פון זיין געהיימניס, פון זיין ליבע צו חנה'לען, און אז פאר דערפאר דערלויבט ער זיך אים אזוי פרעך אריינצולאָכן אין פּנים און צו זאָגן נביאות וועגן זיין קראַנקהייט. ער איז געוואָרן א דער־שראָקענער און ער האָט מורא געהאַט, אז ער זאָל איצט ניט דערציילן אַלצ־דינג זיין מוטער. דאָס וואָלט פאר אים און פאר חנה'לען געווען דאָס גרעסטע אומגליק, און ער האָט דער־פאר באלד באשלאָסן דערצו ניט דער־לאָזן.

ער האָט אָבער געוואוסט אז דער־ווייל טאָר ער ניט אָננעמען קיין שום שטרייגנע מיטלען, און ער טאָר ניט האַנדלען אויף אזא אופן, אז די פרינ־צעסן זאָל ווערן פאַרדעכטיקט. ער האָט דערפאר אָנגענומען א פריילאַכע האַל־טונג און ער האָט געזוכט די אַלע רייד פון דעם הויף נאר צו פאַרוואַנדלען אין א שפּאַס.

— זאָג מיר, ארגוס, — האָט דער פרינץ אים לאַכנדיק געפרעגט, — פון וואַנען קומען אזעלכע נאַראַנים ווי דו ביזט? איך מיין, וואו ווערן זיין געבאָרן און פון וואַנען וואַקסן זיי אויס?

— פון וואַנען? — האָט אים אר־גוס טייפליש צוריקגעפרעגט — דו, — מיין הויכגעשעצטער פרינץ, דו ווילסט וויסן פון וואַנען אזעלכע ווי איך וואַקסן אויס?

— יאָ, איך וואָלט געווען א בעלן צו וויסן פון וואַנען עס נעמען זיך אזעלכע ווי דו . . . — האָט דער פרינץ געענטפערט.

— איז דיר, מיין פרינץ, — האָט ארגוס אין דעם זעלבן טייוולשן און גיסטיקן טאָן אים ווייטער געפרעגט — איז דיר באקאַנט וואו דער ערש־טער פרינץ איז געבוירן געוואָרן?

— וואָס מיינסטו דערמיט? — האָט זיך דער פרינצעסן אריינגעמישט.

— איך מיין, אייער האהייט, אז אזעלכע ווי איך קומען אויך פון דאָרטן, — האָט ארגוס געענטפערט אין ער האָט דערביי ווידער געלאַכט.

— איך פאַרשטיי דיך ניט, — האָט די פרינצעסן געענטפערט.

— עס איז נישטאָ וואָס צו פאַר־שטיין אייער האהייט, — האָט ארגוס ווייטער שעלמיש געענטפערט. — די געשיכטע איז איינפאַך: נאַראַנים זיי־נען ארויסגעוואַקסן פון פרינצן. צר־עדשט איז ערגעץ וואו געבוירן געוואָ־רען איינער, וואָס מען האָט אים גע־רופן פרינץ, און באלד דערנאָך איז פון אים ארויסגעשפּרונגען א קליין נאַ־ראַלע, און זיינט דאַמאָלסט נייען פרינ־צען און נאַראַנים שטענדיק צוזאַ־מען . . .

— אפטמאָל פאַלט מיר איין — האָט דער פרינץ זיך אָנגערופן — אז ארגוס איז נאַרניט קיין נאר. ער איז צו גיפטיק, צו ראַפּינירט אין פילע פון זיינע האַנדלונגען און נאָך מער אין זיינע רייד. זיינע איצטיקע ווער־טער זיינען ניט קיין ווערטער פון א נאר, זיי זיינען גוט באַרעכנט אויך, טייערע מוטער, און מיך צו באַליידיקן, און דאָס איז שוין געווים פיל מער אין מיר קאָנען זיך דערלויבן.

דער פרינץ, וועלכער האָט גוט גע־קאָכט זיין מוטער, און ער האָט גע־וואוסט, אז זי איז עמפּינדלאַך און שנעל זיך צו באַליידיקן, האָט מיט זיי־נע ווערטער געוואָלט אויפרייצן איר צארן כדי זי זאָל זיך ניט אריינלאָזן מיט ארגוס'ן אין קיין ווייטערע גע־שפּרעכן און זי זאָל אים פאַרטרייבן פון זיין שלאָף צימער.

די פרינצעסן איז איצט אָבער גע־ווען אזוי געקרענקט און באַזאָרגט וועגן זיין קראַנקהייט, אז זי האָט אין דער אמת'ן נאַרניט פאַרשטאַנען אר־גוס'עס ווערטער און זי האָט זיך אין זיי ניט אריינגעטראַכט. זי האָט גע־וואוסט, אז דער פרינץ פאַרמאָגט ניט קיין גרויסע ליבע פאר איר הויף־נאר אין דערפאר האָבן איר אויך ניט גע־ארט די ווערטער, וועלכע ער האָט וועג־נען איר ארויסגעזאָגט.

ארגוס אָבער האָט דעם פרינץ זייער ניט פאַרשטאַנען. ער האָט געוואוסט, אז דער דער ערשטער אין הויף וואָס האָט אים פאַרשטאַנען, אז ער איז ניט קיין נאר. אָבער ער האָט זיך דערפאר ניט געשראָקן. דער־ווייל איז עס ער — האָט ער זיך געטראַכט — וואָס איז פאַרליבט אין א אירישער מיידל, און וועגן איך וועל דאָס דערציילן זיין מוטער, וועט זיין, אז אָך און ווי צו אים און צו זיין שיינער געליבטער.

זעענדיק אז זיינע ווערטער זיינען געבליבן אָן א ווירקונג אויף דער פרינ־צעסן האָט דער פרינץ געענדערט זיין האַלטונג.

— מיין קאָפּ וועט מיר קיינמאָל ניט אויפהערן ווי טאָן, — האָט ער געזאָגט, — אויב איך וועל ניט האָ־בען קיין רו. איך פאַרזיכער אייך, טייר ערע מוטער, אז איך וועל באלד ווידער פילן גוט, אָבער איצט וואָלט געווען אַט בעסטן ווען איר וואָלט מיר איבער־לאָזן אליין, ביז איך וועל ווידער צו זיך קומען.

— אָבער דו האָסט דאָך מיר נאָך ניט געזאָגט, וואָס מיט דיר איז, וואָס דיך טוט ווי. אַהנס האָט מיר פאַר־שאָפט פיל קרענקונג מיט זיין באַמער־קונג, און איך וואָלט זייער געוואָלט וויסן מער וועגן דיין קראַנקהייט. וואָס פאַר א קראַנקהייט איז דאָס, ארגוס?

— האָט זי זיך ווידער געוועגנדעט צו דעם הויף־נאר.

ארגוס האָט צוגעוואָרפן דעם פרינץ א טריאומפירנדיקן בליק, ווי ער וואָלט געזאָגט: "נו, ווער פון אונז איז דער שטאַרקערער". ער האָט אים פשוט געשטאָכן מיט זיינע אויגן און עס האָט געדויערט א מינוט איידער ער איר פראַגט. אָבער אויף דאָן האָט ער נערעדט לאַנגזאַם, ציינדיק מאָרנע די ווערטער, כדי זיי זאָלן ווי גיפטיקע פיי לען טרעפן דעם פרינץ גלייך אין האַר־צען און זאָלן אים אַנטאָן די גרעסטע יסורים.

— אייער האהייט! — האָט ער געזאָגט — עס טוט מיר ווירקלאַך לייד פון דעם נאַנצן האַרצן אויך אַנצוזאָגן די טרויעריקע בשורה, אז אונזער ליי־בער און געגדיקער פרינץ איז אריינ־געפאַלן אין דער נעץ פון אזא קראַנק־הייט, וועלכע וועט אים אזוי שנעל ניט ארויסלאָזן פון אירע הענט . . .

— אָבער וואָס פאַר א־קראַנקהייט איז דאָס? — האָט די פרינצעסן אומגעדולדיק געפרעגט. — אויב דו ווייסט וואָס דאָס איז, אזוי זאָג עס מיר און הער אויף איצט צו טרייבן דיינע פוילע שטיק. איך בין איצט ניט אויפגעלייגט פאַר דיינע נאַרישקייטן.

— דאָס איז א קראַנקהייט, הויכ־געשעצטע פרינצעסן, — האָט ער ווייי־טער געזאָגט די ווערטער, ניט אכטנ־דיק אויף דער אומגעדולד פון דער פרינצעסן, — וועלכע שוואַכט אָפּ ניט בלויז איר קרבן, נאָר וועלכע פרעסט זיך אויך אריין טיף, טיף, אין האַרצן. זי האָלט געשפּאַנט פאַר א לאַנגער, לאַנגער צייט, און אַמאָל ווערט זי אויך כראַנק און עס איז זיך אינגאַנצן אוממעגלאַך פון איר צו באַ־פרייען . . .

דער פרינץ איז ניט געווען אזוי דורכגעטרייבן צו פאַרשטיין געניי וואַר־הין דער הויף־נאַר ארגוס צילט מיט זיינע ניט־קלאָרע ווערטער. ער האָט אָבער פאַרשטאַנען, אז עפּעס באַהאַלט הינטער זיי, א זעפּעס וויל ער. דערפאַר איז זיין אומרואיקייט געוואַקסן פון מינוט צו מינוט און ביסלאַנווייז האָט ער אויך אָנגעפאַנגען צו פילן, אז ער ווערט אינגאַנצן קאָנטראָלירט פון זיין באַהאַלטענעם כעס וועלכן ער וועט מער ניט קאָנען לאַנג איינהאַלטן.

— שווייג, דו נאַר! — האָט ער ענדלאַך אויסגערופן מיט כעס און א פעסטן טאָן. — שווייג! איך וויל מער ניט הערן פון דיר קיין ווארט.

— אויב דו, מיין ליבער פרינץ פאַר־שטייסט אז מיין דאַרף שווייגן, — האָט ארגוס איראָניש געענטפערט, — נו, גוט! וועל איך שווייגן, ווען מען דאַרף דאָס . . . אויף דיין איבערגעבנסטן און אונטערטעניקסטן דינער, דעם הויף נאַר ארגוס, קאָן זיך זיין עקסצענטרישער פאַרלאַר זען . . . מסתמא אז דו הייסט שווייג־נען, דאַרף דאָך די פרינצעסן ניט ווי־סען אין וואָס די קראַנקהייט באַ־שטייט? נו גוט, איך וועל שווייגן!...

ווען די פרינצעסן וואָלט זיך איצט ניט געפונען אין זיין צימער, וואָלט דער צערייצטער פרינץ זיך זיכער גע־ווען ארויפגעוואָרפן אויף דעם הויף־נאַר ווי א טיגער און ער וואָלט אים געוועזן צערייסן אויף שטיקער. אָבער אויס רעספּעקט צו זיין מיטער, האָט ער געמוזט פאַרבייסן די ליפּן און זיך לאָזן באַליידיקן פון דעם מענשן, וועל־כען ער האָט געהאַסט ערגער ווי דעם טויט.

אין דער זעלבער צייט איז די פרינצעסן פון ארגוס לעצטע ווער־טער נאָך מער באַאומרואיקט געוואָרן און זי האָט איצט אין א שטריינגן טאָן אויפגעפאַדערט דעם הויף נאַר אז ער זאָל פאַר איר ניט באַהאַלטן קיין זאַך, נאַר ער זאָל איר אַלעס דערציי־לען. די קענגערשאַפט פון דעם פרינץ, האָט זי ניט בלויז באַראויקט נאַר, פאַרקערט, עס האָט איר נאָך מער גע־רייצט סיי איר זאָרג וועגן אים, און סיי איר נייגעריקייט צו וויסן וואָס דער פרינץ האָט עפּעס אָפּגעטאָן הינ־טער אירע פלייצעס, וואָס עס האָט אים אריינגעלייגט אין בעט א קראַנקן, און דאָס האָט איינצייטיק געגעבן אירע הויף מענשן מאַטעריאַל וועגן אים אומציטראַגן אין פאַרשפּרייטן רכ־לות.

די פאַרזיכערונג פון דעם פרינץ, אז אים פעלט קיין זאַך ניט אויסער וואָס ער ליידעט אויף א לייכטן קאָפּ־וויטאַג, האָט דער פרינצעסן ניט באַ־ווויגן די ריכטיקייט פון זיינע רייד. זי איז ווייטער באַשטאַנען אויף דעם, אז ארגוס זאָל איר דערציילן אַלעס וואָס ער ווייסט.

— דער צו מיר ניט קיין האַלבע ווערטער אין באַהאַלט ניט דאָס, וואָס דו האָסט צו זאָגן אונטער אומ־קלאָרע אַנדייטונגען. — האָט זי אים באַפוילן. — אויב דו האָסט ווירקלאַך עפּעס וואָס צו זאָגן, אזוי זאָג דאָס קלאָר, קורץ און שאַרף, און הער מיך אויף צו מאַטערן!

דער באַפעל פון אייער האהייט איז ביי מיר א הייליקייט, — האָט ער־גוס טייטלעך ווייטער זיינע שפּאַטישע אויגן אויף דעם פרינץ. — אויב אייר ער האהייט פאַראַנגט, אזוי קומט מיר, אייער אונטערטעניקן דינער, ניט אויס מער ווי אייך אַלץ צו זאָגן . . .

— אָבער צו וואָס, טייערע מוטער, זאָלט איר פאַרשוואַנדן אייער ווערט־קע צייט מיט צוהערן זיך צו די רייד פון א נאַר? איך פאַרזיכער אייך, אז מיר איז נאַרניט, און איך פיל זיך שוין איצט פיל בעסער. אזוי שנעל ווי איר וועט פאַרלאָזן מיין כר־דואַר, וועל איך זיך אָנטאָן און איך וועל קומען אין שפּיץ זאָל מיט אייך צוזאַמען עסן.

(פאָרטזעצונג קומט)

1 טאָג

ג. פ. פאַרטנאַי מענעדזשער

· געדיינקט! · אז מיר קאָנען אייך געבן באַדינונג אויב איר פאַר־לאַנגט, אין אַלע אייערע — **דרייקלינינג אָדער פאַרבן**

PERTH DYE WORKS LTD. 37 266

קאַלגאַרי קאַלגאַרי

קאַלגאַריער נאַטיצן

מרס. ד. קריסטאַל איז צוריקגעקומען פון לאָס־אַנדזשעלעס. מיט איר איז אויך געקומען איר פאָטער, מר. איירא פלאָרענס, פון לאָס־אַנדזשעלעס, פריער פון קאַלגאַרי.

* * *

מר. און מרס. מ. וואַוגמאַן, פון אקאַ־טאַקס, זיינען געווען אין קאַלגאַרי ביים פּיקניק פון דער פרץ שול.

* * *

מיס וואַלעריע רוזע, פון סעאַטעל, איז אָפּגעפאָרן קיין בענע אין לעיק לר־איס, צוזאַמען מיט מר. און מרס. א. ס. האַרוויץ.

* * *

מר. און מרס. קאַפּאַנסקי און אַמאָר־ליע זיינען געווען אין קאַלגאַרי אויפן וועג צו זייער היים אין ערמאַנטאָן.

* * *

מיס דזשעני גאַפּסקי האָט לעצטנס געגעבן א "ברידזש פּאַרטי" פאַר אירע פריינט.

* * *

מר. דייוויד סטיין, פון וויניפּעג, איז צו גאַסט ביי זיין מומע, מרס. ה. קאַ־הען.

* * *

דער ערשטער יערלאַכער פיקניק פון דער פרץ שול, וואָס איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן זונטאָג, דעם 16טן אווגוסט, איז געווען א גרויסער דערפאָלג.

א גוטע פּראָגראַם פון פאַפאַרטס איז אַראַנזשירט געוואָרן פון מר. ל. פּערל־מאַן און דער גאַנצער אידישער יוגנט פון קאַלגאַרי איז געגעבן געוואָרן א געלעגנהייט צו באַטייליקן זיך אין אַלע ספּאָרטס אָפּטייליגען.

פאָלגנדע האָבן געוואונען פּרייז: פּערל סראַלאָוויטש, אַסתר ליטשינסקי, סעם עפּשטיין, סעם פּאַסטערניאַק, דזשולי אַמס באַלשין, דזשאַרדזש עפּ־שטיין, דזשעק באַלשין, סאַראַ יאַפּע, דזשעק קאַצמאַן, בען פּערלמאַן, מרס. טשאַרלס סווינסטער.

אינם בייזבאָל קאָנטעסט האָבן די באַי סקאַוטס געוואונען פון די מאַקאַ־ביינען: א. צ. א. און פרץ אינסטיטוט טימס זיינען געווען די געווינער קעגן די יאַנג דזשודעאַנס אין בני ברית.

145 דאָלאַר איז געשאַפן געוואָרן דעם טאָג פון דער צוביים ביידל און פאַרשווינדענע פעלטן זיינען פאַרקויפט געוואָרן.

אירע עלטערן מר. און מרס. באַלשין, מרס. דזש. דובינסקי (דזשוניאָר) און מיס פריידא גרעט האָבן געוואונען די פּריזן.

* * *

עס זיינען אָנוועזנד געווען: מרס. דזש. דובינסקי, די פריילינס עטאַ סי־מאַנס, בעטי סימאַנס, סוזי לאַכטער, לאַטי לעווינסאָן, בעטי לעווין (וויני־פּעג), סאַראַ פערלמוטער, ריטאַ שאַפּי־ראָ, ווירא שאַפּיראָ, מיני בערט, פרידאַ בערט, אירידאַ אייזנשטאַט (ראָזאַבוש, אַלבערטאַ), פעדל דייוויס, נאַלדי דיי־וויס, מאַלי לעווין און מיס שאַלאָמענ־קאָ.

נעמט אייערע פאָטאָס אין אונזער סטודיאָ
מיר פאַרזיכערן אייך ערשט־קלאַסיקע אַרבעט
Brewer Studio
איבער 20 יאָר עקספּיריענס.
114-8th Ave., E. Calgary, Alta.

JACKSON'S WELDING
בלעקסמיטינג
עלעקטריק און אַסעטילין וועלדינג
816 NINTH AVE., W.
Phones: M1996—S0014
CALGARY ALBERTA

פאָבליק סטענאָגראַפיער
PHYLLIS POWELL
7 Bank of Toronto Bldg.
Phones:
Office M 3250 — Res. H 2688

EXCLUSIVE HEMSTITCHING
306A 10 St., North W.
Phone L 2433
קאַטאָן און סילק 8¢ א יאַרד

JAMES MARR SR.
פּלאָמבינג, היטינג, נעזפּיטינג
237-12th Ave. E. Phone M2741
CALGARY

AUTO SERVICE
7th Ave. 8 St. W.
McIVOR BROS.
מאָר גרייזינג, וואַשינג, פּאָלישינג נאַזאָלין, אויל, וועקום קלינינג, טייערס (אַטלאַס), אַקסעסאָריס און א. וו.

אין דער רייע נאָך א גנב

א בילדל פון מאָסקווע

ביים מאָסקווער אָמט פאַר חתונה ניסטראַציע באַאַמטער וועט מיין פרוי, רעגיסטראַציע אויף דער ספּיריד־נאַוו־קא האָט געהערשט א גרויס געדראַנג.

די פאַרלאַך, וואָס זיינען געקומען רעגיסטרירן זייער חתונה, האָבן דער באַאַמטער צוערשט פּפּגעפאַרטיקט. אַלע וואָס האָבן נאָך איצט געוואַרט, זיינען געקומען. מען זאָל זיי אויס־שטרייכן אין רעגיסטער. זיי האָבן זיך אויסגעשעטלט אין א ריי, וואָס האָט זיך געצויגן פון דער אריינגאַנג־טיר, פון אַט צימער ביז צום טויער, און האָט זיך דאַן נאָך פאַרגעוועצט אויף דער גאַס, א פאַר מעטער אין דער לייגג פונם הויז־פראָנט.

— מען וואָלט נעקאָכט מיינען — האָט זיך אָפּגערופן א פרוי, וואָס איז געשטאַנען כמעט ביים סאַמע סוף פון דער רייע, אז מען גיט דאָ ארויס צוקער אָדער פוטער.

סך הכל זיינען עס געווען אפשר א דרייסיק מענשן, דערהויפּט פרוי־ען; אויף פינף אָדער זעקס פרויען אין אויסגעקומען נאָר איין מאַנסביל.

איינער פון די מענער האָט גע־זאָגט: "א, זיי האָבן דאָס אַלץ שוין זייער פּראַקטיש איינגעגרעדנט. לאָ־של, וואָס צו רעגיסטרירן מוזן קומען נאָר איין וויב ווי אַמאָל. און צו א מאַן און וויב ווי אַמאָל. און צו א גט ברויכט צו קומען בלויז איינער. באַזונדערס צוועקמעסיק איז דאָס, וואָס דער אַנדערער צד מוז צומאָל נאַרנישט וויסן וועגן דער נאַנצער זאַך. דער רע־

אפרים בוקוואַלד ע"ה
ליבע אין טייערע ווינדער און ראַכל, איך טרויער מיט אייך צוזאַמען אויף דעם גרויסן אומ־גליק וואָס האָט אייך געטראָפן. קיין ווערטער אייך צו טרייסטן האָב איך ניט. נאָר זאָל אייך טרייסטן אין זאָל היילן אייערע טיף פאַרוואונדעטע הערצער און איר זאָלט שוין מער פון קיין צער ניט וויסן.
דבורה פּראָסט
הירש, סאַסק.

פעני ווייס ע"ה
צו אירע זין, ברידער און קרובים דרינען מיר אויס אונזער טיפסטן מיטנעפיל אין דעם פאַרלוסט פון זייער ליבער יונ־גער מוטער און שוועסטער. מיר ווינשן אייך נעטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
מר. און מרס.
הערי אַקסלראָד
1000 מיין סטריט

לוי וועסעל ע"ה
אונזער בעסטע פריינדן מרס. וועסעל, מיר באַדויערן דעם פרי־צייטיקן טויט פון אייער בעסטן פריינט. מיר דרינען אויס אונ־זער טיפסטן מיטנעפיל צו אייך און אייערע קינדער אין אייער גרויסן פאַרלוסט. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
מר. און מרס. מאַגלאָוו
און פאַמיליע

יעקב שנור ע"ה
מיט געבויגענע קעפּ שטיען מיר ביים פרישן קבר פון אונ־זער געוועזענעם געטרייען פאַר־שטאָרבענעם ברודער און מיר דרינען אויס אונזער טיפסטן מיטנעפיל צו זיין פרוי און קינ־דער און צו דער נאַנצער משפּחה אין זייער־אונזער גרויסן פאַר־לוסט. מיר וועלן שטענדיק הויי־ליק האַלטן זיין אַנדענק.
מיר ווינשן אייך אַלעמען גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
מר. און מרס.
הערי אַקסלראָד
1000 מיין סטריט

דריי געגנסטערס דערשאָסן פון זייערע חברים
ניו־יאָרק, אווג. 25. — דריי באַנ־דיטן זיינען דאָ אויסגעשטעלט געוואָ־רען פון מיטגלידער פון אַן אַנדער באַנ־דע ביי א וואַנט פון א שלאַכטהויז אין ברוקלין, און זיינען באַשאָסן גע־וואָרן מיט קוילן. איינער פון זיי איז געפאַלן טויט, און צוויי זיינען קרי־טיש פאַרוואונדעט געוואָרן.
די פּאָליציי באַהויפּטעט, אז די באַנ־דיטן האָבן זיך באַנוצט מיט א מאַשין ביקס.

צאָל געבורטן אין קאַ־נאַדע געפאַלן

אָטאַוואַ, אָנט., אווג. 24. — א רע־דוקציע פון צוויי פּראָצענט אין דער קאַנאַדער געבורט ראַטע אין פאַרלויף פון די ערשטע זיבן מאָנאַטן פון היינ־טיקן יאָר ווערט געוויזן אין א פּרעלי־מינאַרן באַריכט פון דער קאַנאַדער סטאַטיסטישער ביורא פון שטעט מיט א באַפעלקערונג פון צען טויזנט און מער.
ביז סוף יולי זיינען בסך הכל גע־באָרן געווען 50,851 קינדער אין פאַר־גלייך מיט 52,057 פאַר דעם זעלבן פּע־ריאָד פון לעצטן יאָר.

איבעררשנדע נייעס איבעררשנדע נייעס
לשמוע אל הרנה ואל התפלה
צוליב די שלעכטע צייטן וואָס מיר לעבן איבער, קאָנען מיר מיט פאַרגעניגן לאָזן וויסן די וויניפּעגער אידן, אז מיר האָבן אראַנזשירט צו דאַוונען די קומענדיקע ימים נוראים
אין שטיימאַנס האַל
צו די ביליקסטע פּרייזן
מיר לאָזן אויך וויסן אַלע אידן, אז אונזער אַלעמענס באַוואוסטער און באַליבטער
חזן און הרב ר' שמואל פרידמאַן
וועט דאַוונען מוספים
קומט הערן די ערשטע סליחות, איר וועט אַלע איבעראַשט ווערן.
טיקעטס צו באַקומען אין שטיימאַנס האַל יעדן אָוונט פון 7 ביז שפּעט אין אָוונט.
סליחות פריי

א זעלטענע געלעגנהייט!
נוצט אויס די געלעגנהייט און האָט א ריינעם טלית פאַר יום טוב פאַר היינטיקער וואָך וועלן מיר אויסקלינען אייער טלית **$1.00**
פריי מיט יעדן מענס סוט דריי קלינט אָן נעפּרעסט ___ קליינע ריפּעירס פריי
אין 24 שטונדן קאָנען מיר מאַכן אייער סוט אויסזעהן אזוי שיין פונקט ווי ווען ער איז געווען ניי. פאַרשטייט זיך, מיר וועלן קומען נאָך אים און ברייגנען צוריק צו אייך. לאָזט אונז אייך שפּאַרן געלט אויף אייער דריי קלינינג אָן דייאינג.
אייער טלית קלינען מיר פריי
אַלץ וואָס איר דאַרפט טאָן איז טעלעפאָניר 304 89 (3 לייגס)
UNITED DYERS & CLEANERS LIMITED
593 Notre Dame Ave. Phone 89 304

סייל פּאַסטערס
געמאַכט
אין 24 שעה
שיין און צוציענד
ביי
"דאָס אידישע וואָרט"
מיר האָבן אַן אויסוואָל פון הונדערטער קאָסטס פון די לעצטע צייכענונגען צו באַצירן די פּאַסטערס
מיר טוען די גאַנצע אַרבעט
שיקט אונז בלויז אריין די פרייזן פון די אַרטיקלען וועלכע איר ווילט אַרויס־שטעלן אויפן סייל — און מיר טוען שוין פאַר אייך דאָס איבעריקע
שרייבט אין וועלכער שפּראַך אַיך ווילט צו
THE ISRAELITE PRESS LIMITED
165 Selkirk Ave. Phones: 52 213 - 55 409

ספּעציאַליסטן אין אוטאָ באָדיס
מעטאַל אַרבעט, האַלץ אַרבעט, אָפּהאַלסטערינג לאַקירונג
Fisher Body Repair Co.
103 Twelfth Avenue East M7424

א פיינער פלייוואָר פאַר פיינערע געשמאַקן
סערווירט
קאַלגאַרי
דראַ
דזשינדזשער אייל
CALGARY BREWING & MALTING CO. LTD.

אין פלאַנטער פון לעבן . . .

. פון ט. ס.

א העכסט שפּאַ־נענדער ראָמאַן פון דעם מאָ־דערנעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

(פאָרזעצונג)

אבער קיינער האָט זיך צו אים ניט צוגעקוקט. א חוץ דער שרייבער פון די דאָזיקע שורות. און קיינער האָט זיך מיט אים ניט אינטערעסירט, א חוץ די מענשן וואָס לייענען די דאָזיקע געשיכטע, און וועלכע זיינען אַמאָל געווען אַזוי שטאַרק פאַראינטערעסירט מיט זיין לעבן און מיט אַלץ וואָס מיט אים האָט פּאַסירט. און וועלכע האָבן אים ניט פאַרגעסן, כאָטש זיי האָבן פון אים ניט געהערט שוין העכער זעקס יאָר צייט.

דער מענש איז געווען און האָט געעסן שטיקלאַך פון דעם פאַרדאַרבן בדויש. האָט געקייט אַזוי ווי א מידער, א פאַרשלאָפענער. און האָט געקוקט מיט זיינע רויטע אויגן אויף די נאַכט־צייטן מאָרגענס. און וועלכע האָבן דיך זיך נאָך אויפגעהערט קלאָפּן, ווייסן אַפּאַרט ווען. עד האָט געקייט און געפרעגט זיך שוין צו מהונדערטסטן מאָל: וואו־הין נייט ער? וואוהין טראָגן אים זיי־נע פיס? וועמען האָט ער דאָ אין שטאָט וואָס ער נאָרט אַזוי שטאַרק צו זען? און צי איז דען דאָ אימעצער פאַראַן, וואָס וואָלט וועלן אים זען?..

ער האָט ניט געוואוסט. ער האָט אויף דעם אלעמען קיין ענטפער ניט געקאָנט גיבן. און דאָך האָט ער געפילט, אַז זיין הארץ איז באַהערשט פון אַן אויסערגע־וויינלאַך בעפיל, א בעפיל וואָס איז גע־ווען טויזנט מאָל שטאַרקער פון אַלץ אין פון זיין מאַרך. א בעפיל וואָס ה אַטאַקס בעפעלן, בערייסן, אַזוי ווי מיט שטאַרקע, אייזערנע קייטן. א בע־פיל וואָס האָט אים נגענאָגט און געצויגן אין דער אַנדערער אַזוי ווי אַ פאַרוואָס.

דער מענש איז געווען און האָט גע־געסן שטיקלאַך פון דעם פאַרדאַרבן בדויש. האָט געקייט אַזוי ווי א מידער, א פאַרשלאָפענער. און האָט געקוקט מיט זיינע רויטע אויגן אויף די נאַכט־צייטן מאָל אַזוי אין אַזוי ווי אַ מידער, אַזוי ווי אַ פאַרשלאָפענער. אבער ער וועט עס ניט טאָן, ניין, אַזוי נאַרישע איז ער ניט... מענשן וועלן מיינען, אַז ער איז משוגע געוואָרן, ניין, ניין... מער וועט ער זיך ניט לאָזן וועדן אַזוי נידעריגשלאָ־גען, ווי דאַמאָלס, ווען מען האָט אים אָנגעטאָן די שטריק אויפן האַלז, און ווען מען האָט אים, אַז א פאַרוואָס, אַ שוס פאַרבראָכן, איינגעשפּאַרט אויף אַלנג יאָרן אין געפענגעניש... ניין, ניין, אַזאַ זאַך וועט ער מער ניט דער־לאָזן...

אַ, זיין הארץ איז נאָך שטאַרק גע־ניג... קאַרג צרות האָט אים אויסגע־האַלטן ביז איצט... וועט עס אויסהאַל־טען אביסל לייכטער... ער מוז. איידער ער שליסט זיינע אויגן, כאָטש נאָך איינמאָל א קוק טאָן אויף דעם אָרט, וואו ער האָט זיינע ליבסטע איבערגע־לאָזט. און אפשר, אפשר וועט אים זיך אויפגעבן, כאָטש נאָך איינמאָל אויף זייערע פנים׳ער א קוק טאָן... כאָטש פון ווייטנס... ניין, נאָר פון ווייטנס... זיי זאָלן אים ניט זעען... זיי זאָלן פון אים ניט ווישן... ניין, ניין! זיי האָבן אים זיכער פון לאַנג שוין פאַרגעסן... זיי ווייסן דאָך, אַז ער איז טויט... און טויטע שטיינען פון זייערע קברים ניט אויף... א גערעכטער... טויט נאָר... לע־בעדיקערהייט... און אפשר, אפשר איז ער טאַקע טויט... אפשר גייט ער אַרום אויפן עולם התוהו...

די מידקייט האָט זיך צענאָגן אי־בער זיין נאָגן קערפּער, די אויגן האָבן זיך צוגעמאַכט אַזוי ווי פון זיך אַליין און דער קאָפּ זיינער האָט זיך מער ניט געוואָלט האַלטן גלייך, אויף זיינע אַקסלען. ער האָט זיך געשאָקלט הין און הער, בין ער איז אים אַרונטערגע־פאַלן אויף דער בראָסק.

אבער לאַנג איז ער אַזוי ניט געווען. די קעלט האָט אים דורכגענומען און — אפשר גערעטעוועט אויך. דער ווינט האָט געבלאָזן אויף אים פון אַלע זייטן, און האָט זיך אַדיינגע׳גנב׳עט צו זיין קערפּער דורך די צערעסענע אַרבל פון זיין דינעם מאַנטל. דער אַרייבער האָט זיך געפאַרטשעט אין דריינו, האָט אויפגעשטעלט דעם קאָלנער פון זיין מאַנטל, האָט איינגעבויגן די אַקסלען און האָט ווידער פאַרמאַכט די אויגן.

פאַרמאַכט די אויגן, און מיט א לייכטן בליק געקוקט אין זיין פאַר־גאַנגענהייט אַריין. געווען זיך ווי אַלע־מאָל, א יונגן, מוטיקן, קרעפטיקן מענ־שען. געווען זיך ווי אַמאָל, מיט א שטאַרקן, עפעסן גאַנץ אין מיט א שמייכל אויף די ליפּן. געווען זיך אין דער געזעלשאַפט פון א יונגער שיינער פרייז און ליבע, שיינע קינדער־לאַך... און דערנאָך, ווייטער... עלנד... פלאַ־טער, נעץ אין אַפּרפּרונג... פרעטערע רייזן, זינדיקע, פאַרלאָנג... און די שטראָף, די שווערע שטראָף וואָס איז געקומען דערנאָך, די שווערע שטראָף וואָס לאָזט ניט נאָך, האַלט אַז די גאַנ־צע צייט, די אַלע יאָרן, און מיטשעדע אין דריקט און שטיקט אין הרמנות...

פאַרוואָס קומט אים אַזויפיל... פאַר־וואָס מיין ער ליידן אַזוי פיל... האָט ער דאָך קיינעם ניט געטאָן, א חוץ זיך אַליין... האָט ער דאָך קיינעם ניט געטוט און קיינעם ניט באַשאַדיגט, חוץ זיך אַליין... האָט דאָך קיינער אים ניט געקאָנט אַרויסגעבן קיין נדעשטעע שטראָף ווי די, וואָס ער האָט זיך אַליין געגעבן... אַליין, מיט זייער איינענע הענט, מיט זיין איינע־נעם קלאָפּן פאַרשטאָנד און ווילן זיך פאַרשטראָפן... פאַרוואָס זשע זיינען מענשן דערצו נאָר אַזוי שלעכט צו אים... פאַרוואָס זשע קוקט מען אויף אים, ווי אויף א בעטלער, א טרעמפּ, אַן אַרויסגעשטויסענעס, א געוועזענער פריזאָנער, א־פריזאָנער, וואָס אין זעקס יאָר געלעבן איינגעשפּאַרט, אַן שום פאַרברעכן... א פריזאָנער, וואָס דער וואָרן אַליין האָט איינגעזעען, אַז מען האָלט אים אַזוי אויסגע־ווירקט זיין באַפרייאונג פאַר דער צייט — אויפן גרונד פון זייער גוטער אויפפירונג...

ער דערמאָנט זיך:

מאָרגע איז געווען ווען דער וואָרן האָט אים פעלאָזט רוהן צו זיך אין אַפּס און האָט אים אָנגעזאָגט די גרויסע בשורה, אַז ער איז פרייי.

דער אַרימער פאַריזאָנער, מיט׳ן אַלי־טען גרויען און געבויגענעם קאָפּ, האָט אויפן וואָרן דאָנאָלט א קוק געטאָן מיט גרויסע פאַרוואונדעטע אויגן:

— פריי? — האָט ער איבערגע־פרעגט. ס׳איז געווען, שווער צו זאָגן צי דער מענש האָט זיך דערפריידט מיט זיין צוריק באַקומענער פרייהייט, אָדער ניט.

— פריי? — האָט ער נאָכאַמאָל איבערגעפרעגט, — פאַרוואָס? ווי אַזוי? ווער האָט זיך פאַר אים גע־מיט? ווער האָט מיך אין זינען גע־האַט?

ער האָט געפילט, אַז ווי ניט איז, קומט דאָך אימיצן א דאַנק פאַר דעם אַלעמען. און כאָטש ער האָט אַליין ניט געוואוסט, צי דאַרף ער זיך פריי־ען אָדער ניט, אבער געפילט האָט ער, אַז דער מענש וואָס האָט זיך פריי־הייט פאַר אים אויסגעוואָרקט פאַרשיינט א דאַנק.

דער וואָרן האָט דאַמאָלט געקוקט אויף אים מיט א שמייכל, אַזוי ווי א פאַטער קוקט אויף זיין קינד, וואָס ער האָט אַליין באַשטראָפט. און וואָס איצט האָט ער חרטה אויף דעם. ער האָט דעם פריזאָנער געדריקט דיר האַנט און האָט געזאָגט:

— כ׳בין זיכער, אַז איר זייט געווען אונשולדיק...

לאַנגזאַם האָט ער זיך געשלעפּט אי־בער די וועגן און שטעגן, וואָס זיינען אים געווען פרעמד׳ און אומבאַקאַנט. וואו ער האָט געטאָנט, האָט ער ניט גענעגטיקט, און וואו ער האָט גענעג־טיקט, האָט ער ניט געטאָנט.

א ביינעכיק האָט אים אַרומגע־כאַפּט. צום אַכזיב אין דאָס געווען א געפיל, וואָס ער האָט נאָר מיט קיין נאַ־טען ניט געקאָנט אַנרופן. ער האָט ניט געוואוסט, אַדער ער האָט זיך קיין רע־כענונג ניט געקאָנט. אפשר, וואוהין עס איז דאָס הארץ אין אַ בעטלער, אַ טרעמפּ, אַן אַרויסגעשטויסענעס, א געוועזענער פריזאָנער, א־פריזאָנער, וואָס אין זעקס יאָר געלעבן איינגעשפּאַרט, אַן שום פאַרברעכן... א פריזאָנער, וואָס דער וואָרן אַליין האָט איינגעזעען, אַז מען האָלט אים אויסגע־ווירקט זיין באַפרייאונג פאַר דער צייט — אויפן גרונד פון זייער גוטער אויפפירונג...

ער דערמאָנט זיך:

מאָרגע איז געווען ווען דער וואָרן האָט אים פעלאָזט רוהן צו זיך אין אַפּס און האָט אים אָנגעזאָגט די גרויסע בשורה, אַז ער איז פריי.

דער אַרימער פאַריזאָנער, מיט׳ן אַלי־טען גרויען און געבויגענעם קאָפּ, האָט אויפן וואָרן דאָנאָלט א קוק געטאָן מיט גרויסע פאַרוואונדעטע אויגן:

— פריי? — האָט ער איבערגע־פרעגט. ס׳איז געווען, שווער צו זאָגן צי דער מענש האָט זיך דערפריידט מיט זיין צוריק באַקומענער פרייהייט, אָדער ניט.

— פריי? — האָט ער נאָכאַמאָל איבערגעפרעגט, — פאַרוואָס? ווי אַזוי? ווער האָט זיך פאַר אים גע־מיט? ווער האָט מיך אין זינען גע־האַט?

ער האָט געפילט, אַז ווי ניט איז, קומט דאָך אימיצן א דאַנק פאַר דעם אַלעמען. און כאָטש ער האָט אַליין ניט געוואוסט, צי דאַרף ער זיך פריי־ען אָדער ניט, אבער געפילט האָט ער, אַז דער מענש וואָס האָט זיך פריי־הייט פאַר אים אויסגעוואָרקט פאַרשיינט א דאַנק.

דער וואָרן האָט דאַמאָלט געקוקט אויף אים מיט א שמייכל, אַזוי ווי א פאַטער קוקט אויף זיין קינד, וואָס ער האָט אַליין באַשטראָפט. און וואָס איצט האָט ער חרטה אויף דעם. ער האָט דעם פריזאָנער געדריקט דיר האַנט און האָט געזאָגט:

— כ׳בין זיכער, אַז איר זייט געווען אונשולדיק...

לאַנגזאַם האָט ער זיך געשלעפּט אי־בער די וועגן און שטעגן, וואָס זיינען אים געווען פרעמד׳ און אומבאַקאַנט. וואו ער האָט געטאָנט, האָט ער ניט גענעגטיקט, און וואו ער האָט גענעג־טיקט, האָט ער ניט געטאָנט.

א ביינעכיק האָט אים אַרומגע־כאַפּט. צום אַכזיב אין דאָס געווען א געפיל, וואָס ער האָט נאָר מיט קיין נאַ־

פאַרוואָס איז די פּערט דאי וואָרקס לימיטעד אזוי פאָפולער צווישן דער אידישער באַפעלקערונג אין ווינניפּעג און וועסטערן קענעדע?

דער ענטפער איז א פשוט׳ער:

ווייל די פּערט דאי וואָרקס איז די איינציקע גרעסטע אידישע דראי קלינינג און דייאינג פעקטאָרי, אין ווינניפּעג און וועסטערן קענעדע, וועלכע באַשעפ־טיקט די מיסטע אידישע אַרבעטער אין דעם פאַך.

די פּערט דאי וואָרקס איז געווען די ערשטע די אַנגעפאַנגען אין ווינניפּעגער און מערב קאַנאַדער אין צו דראי קלינינג זייערע טיתים פריי.

די פּערט דאי וואָרקס מאַכט קיינעם ניט נאָר, זי איז שטענדיק אַרייגינעל אין איר גאַנצער סיסטעם פון אַרבעט.

שיקט אַריין אייערע קלייידער צו פּערט דאי וואָרקס לימיטעד, צו דראי קלינינג, פּרעסינג און פאַרבן. איר וועט האָבן נייע קלייידער אויף יום טוב

אַן אייער טלית וועלן מיר פאַר אייך אויסקלינען פריי

מיט יעדן אָרדער פון $2.00 אָדער מיר וועלן פאַר אייך אויסריי־נינען א העט פריי

יעדע סאָרט דרעס, פּלין, פּליטער, פּרילד אָדער פענסי — $1.00

מענער 3-שטיק סוט, דער שייף פערפעקט באַנייט — $1.00

פאַל קאָוט (אָן פאַר), געמאַכט פאַרטיק פאַר די קאַלטע טעג — $1.00

די פּערט דאי וואָרקס לימיטעד, איז באַרימט פאַר איר ערשטקלאַסיקער אַרבעט, פאַר איר אַרטלאַכער באַהאַנדלונג און פאַר איר גוטער באַדינונג.

אונזערע 18 טראַקס דינען שטענדיק אויף די גאַסן פון דער שטאָט אייך צו באַדינען

פאַר אייער באַקוועמלאַכקייט

האָט די פּערט דאי וואָרקס אויעקגעשטעלט ברענטשעס אין די פאָלגנדע פּרעצער:

808 מיין סטר. טעלעפאָן 55 188	1062 מיין סט. טעלעפאָן 55 200	963 מיין סטר. טעלעפאָן 55 339

באַנוצט זיך מיט אונזערע ברענטשעס און שפּאַרט געלט

טעלעפאָנירט 37 266

און אונזער דרייווער וועט פון אייך צונעמען אַלע אייערע זאַכן פון דראי קלינינג, פּרעסינג און דייאינג.

PERTH'S

482-4 Portage Ave.

אייער אַלטע פעלט העט געמאַכט ניי פאַר אייך פריי

פאַר דער גאַנצער וואָך וועלן מיר, מיט יעדן אָרדער פון $2.00, דייניגן פאַר אייך אייער פעלט העט פריי.

מיענערשע סוטס און לוידים דרעסעס דריי קלינד — $1

מיד וועלן אייך צושטעלן אייער אָרדער אין 24 שטונדן

יוסף אַלין — יוסף מייערסאָן

JAMES DYERS & CLEANERS

72 Marion St., Norwood — PH. 201 117—2 Lines

אַלע וועגן פירן צו דעם

רעדוואוד פּאַבליק מאַרקעט

רעדוואוד און מיין סטריט

גראָסעריס, פרוכטס, ווערזשעטייבלס, פלייש, פאָולטרי, פיש, פּוטער, מייך, קעז, ברויט, קאָנפעקשאָנערים און אַנדערע פּראָדוקטן צו באַרגען פריין.

אַלע טאָג פריש פון די פאַרמס

מאַכט דעם רעדוואוד פּאַבליק מאַרקעט פאַר אייער איינקויף צענטער יעדן טאָג

עס וועט זיך אייך באַצאָלן! — קומט און איבערצייגט זיך!

איר קאָנט שיקן שפּייז פעקלאַך

צו אייערע קרובים און פריינט אין רוסלאַנד, דורך דעם

אימיגראַנטן הילף פאַראיין

פון קאַנאַדע

ראַיעלע אין באַהאַנדלונג וועגדעט זיך צו

676 מיין סטריט

טעלעפאָן 28 527

מיס בעסי סירקין

פּיאַניסטן און לערער:

אַנאַסיטיט די ווידערערעפענונג פון איר סטודיאָ

פּיאַנאָ אין מעאָריע

758 אַלפּרעד עוועניו, טעל. 55 387

איך וויל אייך זאָגן עפּעס וועגן אייער דאַרפט

אינשורענס

פאַר פייער לעבנס פאַרזיכע־רונג

אונטאַאַבלע פּליס נאָר הארט אַס

פאָנס מיין 52 619 אָדער 21089

A. HARRIS — אַרעעקי

גוטע נייעס

א גרויסער סטאָק פון אַלערליי שיך פאַר רעגנער, פרויען און קינדער אין ערשט אָנגעקומען. צוליב אייער איינענעם בענעפיט זאָלט איר היינטיקן ערב יום־טוב קויפן אייער רע שוכוואַרז אין

טרעגובאָוס שוך סטאָר

מיר וועלן אייך באַהאַנדלען אָרענט־לאַך אַז מיר וועלן אייך געבן דעם בעסטן פּרייז נאָך דער צייט נאָך. פאַרגעסט ניט דעם אַדרעס — מיר האָבן אַזאַ סטאָר

ROYAL SHOE STORE

836 Main St. — Winnipeg

וואַנצן און קאָקראַטשעס

פאַרניכטעט. אַרבעט גאַראַנטירט

CHARLES RIESS & CO.

376 Colony St. — Phone 33 529

פאַרלאָרן

פאַרלאָרן א קלאַב בעג צווישן פאַראַ־לעצטן זונטאָג, ווער עס וועט עס גע־פינען אין געבעטן צו מעלדן צו מר. דאַוועד, 306 פּרינסעס עוועניו, טע־לעפאָן 54 845.

יעדע דרעס

גרינדלאַך אויסגעריניקט — פעאיק פאַרענ־דיקט — די רעגולערע קווינטאָן דע לוקס באַדינונג — פאַר בלויז

99 סענט

א דעמאָנסטריישאָן סייל בלויז פאַר אין וואָך

טעלעפאָנירט 42 361

QUINTON'S

גיט אויס און שפּאַרט

Classified Section — קלאַסיפיייד סעקשאָן

ספּעציעלע פריין פאַר אַרוועטרייבינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג:

איין מאָל, 5ס. פאַר אַנייט ליין	3 מאָנאַטן, $2.15 אַנייט ליין
פאַר א וואָך, 20ס. " "	6 מאָנאַטן, $4.00 " "
פאַר א מאָנאַט, 75ס. " "	פאַר 1 יאָר, $7.50 " "

:: פערזענלאַכעס ::
PERSONAL

היים און אָפּיס פאַרניטשור פאַרלאַנגט

פאַר מזומן געלט.

KILSHAW'S

Auctioneers

Canada Bldg. — Phone 29 040

מאָטאָר טוריסטן

מיר מאַכן פאַרבינדונגען צווישן מאָ־טאָריסטן און פאַסאַזשירן, אויף א ששון עקספענס באַזיס. באַראַטונג פריי.

Auto Transportation Bureau

382 Donald St. — Phone 86 139

GIBBONS UPHOLSTERY & METAL WORKS

צוואַמענשטויס אַרבעט א ספּעשעלטי

עקספּערט אַרבעט

ראַדיאַיטערס, באַדי אַרבעט, טאַנקס, אַפּהאָלסטערי

144-6 Fort St., cor. York

Phone 22 667

שדכנים ביורא

יידיש און דזשעניסלאַן פון

יעדן עטער און קאָלאָר. אייניקע מיט נעלט

אין הייסען, נאָר זיי זיינען אייגנאַר־פייוואָ טע ערגאַנאַזע שידוכים אַראַנזשירט, שטרענג

נעהיים. זייער קליינע שדכנות נעלט. קומט

אַדער שרייבט — די מענערשער, רום 9, 382

דאָנאַלד סט., 4 מינ׳ן פון נאָסר דיים עוועניו.

מעדיציניישער מאַסאַזש

פרס. ה. בּרעלאַפאַוויטש, פּראָפעסיאָנעלע מאַסאַזשיסט, אויסגעבאַרבירטער פון דראַזיל אַ־באַהאַנדלונג אַפּאַראַטיזעס און אַלע מאַסאַזס פון רומאַטיזם.

838 SOMERSET BLOCK

Ph. 88 066 — Res. 56 766

CAMPBELL BROS.

MARBLE & GRANITE CO.

מיר ספּעציאַליזירן זיך אין מאַכן פאַר־שייידענע אידישע מצבות — זעט אונ־זער אויסשטעלונג אידיער איד באַ־שטעלט ערגעץ אַנדערש. אונזערע פּריין זיינען זייער נידעריק.

90 Hespeler Ave., — Phone 501 495

מואוועינג — פּעקינג

קרייטינג — שיפּינג

25 817 — מינימום — 25 817

National Cartage & Storage Ltd.

כ. הערמאַן, 492 סעלקירק עוועניו. אַנט־קענען אַרעצקיס סטאָר. ערשטן קלאַס־קער זייגערמאַכער און גאָלדשמידט. אַרבעט געמאַכט צו מעסיקע פּריין.

:: צו פאַרקויפן ::
FOR SALE

דער גרעסטער אויסוואָל פון סוויטס

באַלפּוריאַ אַפּאַרטמענטס, קאָטיד־ראַל און מיין סט. די שיינהייט און שטאָלץ פון דער נאָרט ענד. 3 און 4 רומס.

וואָגעל אַפּאַרטמענטס, אַטלאַנטיק און אַיליקינס. אויסגעפּיקסט מיט אַלע מאָדערנע איינריכטונגען. 3, 4 און 5 רומס.

נאָרט פאַנאַמאַ, בלאָק, מאַקריי און טשוורטש, מיט אַלע מאָדערנע איינ־ריכטונגען. 3 און 4 רומס.

קאַרמאַן אַפּאַרטמענטס, באַראַוס עוועניו. שיינע באַקוועמע צימערן, אויך פינישינג, עלעקטרישע אייוונס, אויס־גערעקאָרירט. 2 און 3 רומס.

נאָבל בלאָק, אַלפּרעד עוועניו. שיינע ליכטיקע צימערן, אויך פינישינג, עלעק־טרישע אייוונס. 3 און 4 רומס.

גלאָב אַפּאַרטמענטס, סט. דזשאָנס און מיין. שיינע ליכטיקע רומס, ניי אויסגעדעקאָרירט. 3, 4 און 5 רומס.

רענפרין אַפּאַרטמענטס, מאָנטגאָ און פאַוועריס. שיינע ליכטיקע צימערן, אויך פינישינג. 3 און 4 רומס.

אַראַרא בלאָק, 567 סעלקירק עוועניו, אויך פינישינג, עלעקטרישע אייוונס, 3 און 4 רומס.

דייאַמאָנד בלאָק, 407 סעלקירק עוו. ניי גערעקאָרירט, עלעקטרישע אייוונס, 3, 4 און 5 רומס.

אַדמיראַל בלאָק, 337 מאַניטאָבאַ, א סוויט פון 5 רומס אין ערשטן פלאָר, אַזוי ווי א באַנאַלאָו, מיט אַלע מאָ־דערנע איינריכטונגען.

רענט פון $25 ביז $65.

וועט איר דאַרפן א סוויט זעט זיך מיט אונז וואָס שנעלער. וועט איר קריגן דעם בעסטן סוויט און אַפּאַר דעם פּריין וואָס איר וויל צאָלן.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאָנס 761 55 און 53 807

צו פאַרקויפן: א 6 רום הויז, פולל מאַ־דערן, אין פּוירסט קלעס קאַנדישאָ־נד, ווענדן אין 148 אַלפּרעד עוועניו אויסט פון מיין סטריט.

קאַטידראַל עוועניו איסט פון מיין סטריט

צו פאַרקויפן, אויף קאַטידראַל עוועניו, איסט פון מיין סטריט, אַן 8 רום הויז אין גלענצנדן צושטאַנד. דאָס איז א באַרגין פאַר $2.800. זיך ווענדן צו

THE ROYAL TRUST COMPANY

846-483 — 436 Main Street

S S S S S S S S S S

הייזער צו פאַרקויפן.

מיר האָבן א שיינע נייע 5 רום סיידינג באַנגאַלאָו, מיט גרויסע ליכ־טיקע רומס און באַהייצטע סאָז רום, קאָנסטרוקציע און מאַטעריאַל נאָראַ־טיר. שטיין אין א גוטן דיסטריקט מיט דער נאָרט ענד. נאָענט צו א פאַר אין סקול. אויסערגעוויינלאַכער ווערט פאַר $4.800. מיט $300 קעש. באַ־לאַנס ווי רענט. טעלעפאָנירט צו

Mr. LAWRIE

of J. J. Swanson & Co. Ltd.

26 349 or evenings 56 471

נעשעפט געלעגענהייטן

דזשענעראַל סטאָר, א זעלטענע גע־לעגענהייט פאַר פאַרטנערס, אין אַן אויסגעצייכנטער סטאָר מיט גוטע קראַפט אָרום. אויב איר האָט $3.000 קעש. אַדער איר ווילט אויסערפיר אייער סטאָק אין א גוטער קאָנסטר סטאָר, זעט אונז.

דעליקאַטעסן און פּרוכט, א זייער גוטע סטאָר צו רענטן אין נאָרט ענד. קאָנפעקשאָנערי און גראָסעריס, צענטראַלער לאָקיישאָן. א גרויסער באַרגין פאַר מאַן מיט $1.000 קעש.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט

ח. פערלמאַן און ג. זעלטשין

MUTUAL AGENCIES

874 Main St. — Phone 51 000

שטעלע פאַרלאַנגט

א רוסישער פאַרחייראַטער יונגערמאַן זוכט א שטעלע אין שטאָט אַדער אין קאַנטרי. האָט דערפאַרונג אין דזשענע־ראַל סטאָר. נעמרבעס 7 יאָר אויף אין פלאַין. פריין ניט אָפּגעהאַלטן. שרייבט

J. MILARSKY

Limerick : Sask.

א יונגערמאַן מיט עטלאַכע יאָר דער־פאַרונג אין דזשענעראַל מערטשאַנט ביזנעס און א געלערנטער אין א ביז־נעס קאָלעדזש זוכט א שטעלע אין שטאָט אַדער קאַנטרי אַנטרי סטאָר. בעסטע רעפערענס. טעלעפאָנירט 52 341 אַדער זיך ווענדן צו סעם קאָהען, 105 בעטער־מאַן עוועניו.

א יונגערמאַן, 23 יאָר אַלט, אַן ערשט קלאַסיקער סייַלסמאַן, פאַרלאַנגט א שטעלע אין א סטאָר, שטאָט אַדער קאַנטרי, קאָן רייזן עטלאַכע אויסלעני־דישע שפּראַכן, האָט א גוטע ענגלישע בילדונג, זעקס יאָר דערפאַרונג. פאַר־לאַנגט ניט קיין גרויסן געהאַלט. זיך ווענדן צו דאָס איד. וואַרט באַקס 7073

ארבעטער פאַרלאַנגט
HELP WANTED

פאַרלאַנגט א מאַן—איך האָב א גוטע פּראָפּאָזיציאָן פאַר א מאַן מיט א לעיט מאָדער 4 מיין סעראַן. זיך ווענדן צווי־שען 5 און 8 נ. מ. אין 508 סקאָט בילדינג, 272 מיין סטריט.

פאַרלאַנגט א שו״ב, מוז אויך קאָנען לערנען מיט קינדער. אויך זיין א מוחל. פאַר איינצעלהייטן זיך ווענדן צום סעקרעטאַר פון דער קאָלאָניע:

MAX ZALIK

Radcliffe : Sask.

מיטשעל דער בוטשער, פון 469 אַבער־דין עוועניו, פאַרלאַנגט א דעליווערי־באָי מיט א בייסיקל.

:: צו פאַרלאַנגען ::
FOR RENT

צו פאַרלאַנגען 3 און 4 רום סוויטס אין באַלטיק אַפּאַרטמענטס, שיין דעקאָ־ריר, סקרינד באַלקאָנס. רענט דר־דזיירט. זיך ווענדן צום קערסייקער, סוויט "די", טעלעפאָן 668 56.

צו פאַרלאַנגען א 5 רום שיינע סוויט אין א פריוואַטער היים, מיט הייסע וואַסער צו יעדער צייט, עלעקטרישער אייוון, נוצן פון טעלעפאָן און וואַשינג מאַשין. $40 א מאָנאַט. זיך ווענדן אין 125 לאַסטער סטריט, אַדער טעלעפאָן נירט 825 53.

צו פאַרלאַנגען עפעקטריזשטע רום אין א שיינער היים פאַר א מאַן אַדער פרוי. טעלעפאָן 127 56.

צו פאַרלאַנגען א גרויסע עפעקטריזשטע רום. זיך ווענדן אין 484 פלאָרע עוועניו.

צו פאַרלאַנגען א סוויט פון 5 גרויסע רומס בזן פלאָר, ניי דעקאָרירט, הייס־סע וואַסער אימער, סקרין ווערענדע, סטים באַהייצונג. $40 א מאָנאַט. קאָן מוזן פון סעפּטעמבער 1טן. 390 סעלי־קירק עוועניו. טעלעפאָן 061 56.

צו פאַרלאַנגען 3 און 4 רום סוויטס, אויף פלאָרס, עלעקטריק סטאָוועס, אין אוראַרא בלאָק, 567 סעלקירק עוו. ביי ליקע רענט. טעלעפאָן 488 55.

סוויט צו פאַרלאַנגען

ראַמאָנאַ קאָורט, 269 פּריטשאַרד עוו. 3 רומס און באַד אין מאָדערנעם בלאָק. עלעקטריק רענדזס, $32 ביז $41 א מאָנאַט. קאָן אַריינזיצן דעם 1טן אָק־טאָבער. זיך ווענדן צום קערטייער.

RAMONA COURT

269 PRITCHARD AVE.

צו פאַרלאַנגען צוויי אַדער דריי רומס מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן. זיך ווענ־דען אין 317 סט. דזשאָנס עוועניו.

צו פאַרלאַנגען א 5 רום סעמי מאָדערן הויז, זיך ווענדן צו

MISS PATTERSON

465 Flora Ave. — Winnipeg

3 און 4 רום סוויטס צו פאַרלאַנגען אין וואַראַפּין בלאָק. הייסע וואַסער טאָג און נאַכט. ביליק רענט. זיך ווענדן אין 203 מעקגרעגאָר סטריט.

צו פאַרקויפן א. גאַראַנטירט גוטער שטילער פערד, סינגל וואָגן, אין גוטן צושטאַנד, שליטן און האַרנעס. ביליק. איינגעטימער פאַרלאַנגט די שטאָט. זיך ווענדן אין 378 פּריטשאַרד עוועניו.

צו פאַרלאַנגען 3 און 4 רום סוויטס מיט עלעקטרישע אייוונס און וואַראַנדעס. זיך ווענדן אין 401 באַראָוס עוועניו, טעלעפאָן 353 52.

פאַרלאַנגט א רום, געפּוירנישט אַדער נים, אין אַן אַפּאַרטמענט אַדער הויז, ערשטן אַדער צווייטן בלאָק פון מיין סטריט צווישן סט. דזשאָנס און מע־מעפאָן, פאַר עלטערע פרוי. מוז האָבן אַלע באַקוועמלאַכקייטן. טעלעפאָן, צו־טריט צו קיטשן און א. ז. זיך ווענדן צו דאָס איד. וואַרט באַקס 7079.

אַדווערטייזט אין "דאָס אידישע וואָרט" —